

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
บ้านปรังค์เก่า หมู่ที่ 13 ตำบลลุดน้อย อำเภอสีคิ้ว จังหวัดราชสีมา

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ปีการศึกษา 2544

ISBN 974-533-107-4

บทคัดย่อ

นางสาววิไล ไต้งสูงเนิน : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
บ้านปรางค์เก่า หมู่ที่ 13 ตำบลกุดน้อย อำเภอสีคิ้ว จังหวัด
นครราชสีมา

อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์สอาด สุลักษณ์, 137 หน้า

ISBN 974-533-107-4

งานวิจัยฉบับนี้เป็นการศึกษากระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านปรางค์เก่า หมู่ที่ 13 ตำบลกุดน้อย อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ในด้านการบริหารจัดการกองทุน ตลอดจนบริบทชุมชนในด้านต่างๆ ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์ปัญหาโดยอาศัยการศึกษาจากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์จัดเก็บรวบรวมข้อมูลตามแบบ บร. การจัดเวทีชาวบ้าน รวมถึงการสังเกตเพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับวิเคราะห์และประเมินผลตามรูปแบบของซีพีโมเดล จากผลการวิจัย พบว่ากองทุนหมู่บ้านปรางค์เก่า มีกระบวนการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ มีการปล่อยกู้ให้กับสมาชิกทั้งสิ้น 47 ราย ใน 4 กลุ่มอาชีพหลัก คือ การเกษตร 27 ราย เลี้ยงสัตว์ 14 ราย ค้าขาย 4 ราย และบริการ 2 ราย รวมเป็นเงินทั้งหมด 586,000 บาท ซึ่งเงินกู้ดังกล่าวยังไม่ครบ กำหนดการส่งคืน จากการปล่อยกู้ผู้นำเงินไปประกอบอาชีพหลัก และอาชีพเสริมของตนเอง เช่น ทำไร่น้ำตาลปล้อง เลี้ยงสุกร เลี้ยงปลาดุก การเพาะเห็ดฟาง ทำให้มีการจ้างงานในหมู่บ้าน ทำให้สมาชิกในหมู่บ้านมีรายได้มีเงินหมุนเวียนในหมู่บ้านเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจของหมู่บ้านเป็นอย่างดี

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา วิไล ไต้งสูงเนิน

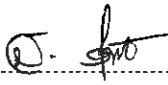
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา สอาด สุลักษณ์

ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา สอาด สุลักษณ์

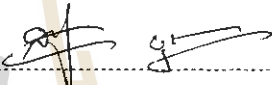
หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....
(อาจารย์สอาด สุกัณณ์)

กรรมการสอบ

.....
(อาจารย์สามารถ บุญอาจ)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและประเมินโครงการ

.....
(รองศาสตราจารย์ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

16 ต.ค. 2545

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ บุคคลและกลุ่มบุคคลต่างๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิเช่น อาจารย์สอาด สุลักษณ์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ อาจารย์สามารถ บุญอาจ กรรมการสอบสารนิพนธ์ ที่ให้คำปรึกษาด้านการปฏิบัติการในพื้นที่ และการสร้างความคุ้นเคยกับชุมชนนายมานะ หวานสูงเนิน ผู้ใหญ่บ้าน นายเลี่ยม อ้วนจันทิก ประธานกองทุน นายถนอม ขาวงาม นางทุเรศ หวานสูงเนิน สมาชิกกองทุน ที่ให้ข้อมูล และอำนวยความสะดวก และขอขอบคุณ พี่น้องในหมู่บ้านปรารักษ์เก่า ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ต่างๆ

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณนายเจริญ ไต้งสูงเนิน บิดา นางร่วม ไต้งสูงเนิน มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรม และส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในการศึกษาและการดำเนินชีวิต กำลังใจจากน้องชาย 2 คน น้องหนิง น้องอู๋ อาทลำน้อย คุณตาหิน ไชยณรงค์ คุณยายยอด ไชยณรงค์ คุณปู่ฮู๊ด ไต้งสูงเนิน คุณย่ามน ไต้งสูงเนิน และสุดท้ายขอขอบคุณอย่างสูงสำหรับพี่ฝน พี่สาว ที่ทำให้ สารนิพนธ์นี้เป็นรูปธรรมขึ้นมาได้ รวมไปถึงเพื่อนๆ บัณฑิตกลุ่มตำบลกุดน้อย อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมาทุกคน

วิไล ไต้งสูงเนิน

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

สารบัญ

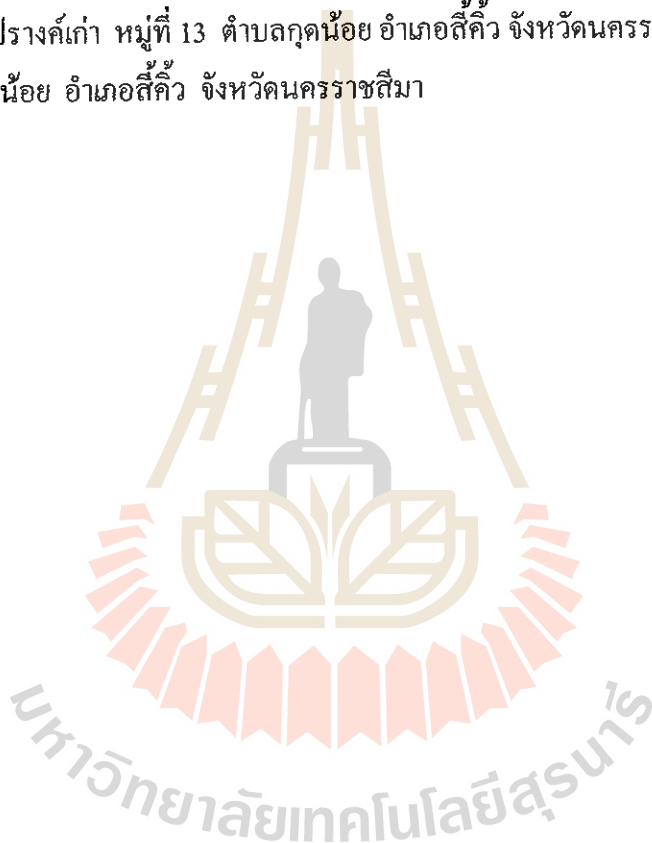
	หน้า
บทคัดย่อ	ก
หน้าอำนวยการ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญแผนภาพ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ภูมิหลัง	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	2
1.3 กรอบแนวคิดทฤษฎี	2
1.4 วิธีดำเนินการ	4
1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับการประเมินโครงการ	5
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	7
2.1 นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์	7
2.2 ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	8
2.3 แบบดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	13
2.4 การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	14
2.7 หลักการประเมิน โครงการแบบชีพพีโมเดล	15
2.8 การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	16
2.7 เอกสารหลักวิชาอื่นๆ	17
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ	18
3.1 รูปแบบการประเมินโครงการ	18
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	28
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ	28
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล	29
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	29

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ	32
4.1 ผลการประเมินบริบทชุมชนระดับท้องถิ่น	32
4.2 ผลการประเมินโครงการภาพรวม	36
4.3 ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้	40
4.4 ผลอื่นๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ	41
4.5 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	41
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	42
5.1 สรุป และอภิปรายผล	42
5.2 ข้อเสนอแนะ	44
บรรณานุกรม	45
ภาคผนวก	46
ภาคผนวก ก แผนที่หมู่บ้านและแผนที่ตำบล	47
ภาคผนวก ข ระเบียบกองทุนหมู่บ้านปรางค์เก่า	51
ภาคผนวก ค แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง (กทบข.๑)	58
ภาคผนวก ง แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง (กทบ.๒)	61
ภาคผนวก จ แบบรายงาน บร.1 - บร.12	
ภาคผนวก ฉ รายงานผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านปรางค์เก่า หมู่ที่ 13	135

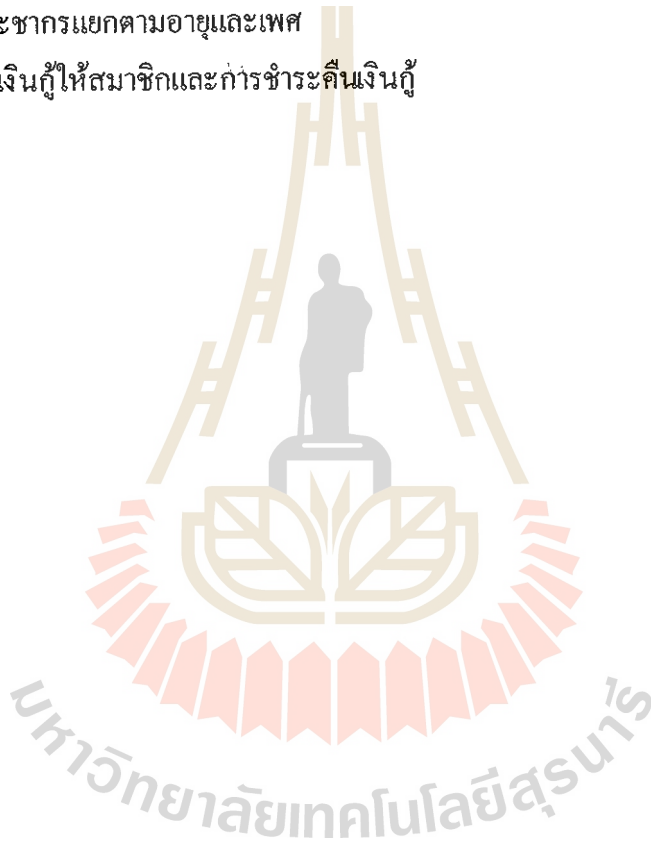
สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
4.1 ปากทางเข้าหมู่บ้านปรางค์เก๋า	34
4.2 ร่วมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการประชาคมตำบล	36
4.3 จุดสาริตและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเพาะเห็ดฟางแบบอุตสาหกรรม	40
4.4 โรงเพาะเห็ดฟางบ้านปรางค์เก๋า	41
ก.1 แผนที่หมู่บ้านปรางค์เก๋า หมู่ที่ 13 ตำบลกุดน้อย อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดนครราชสีมา	44
ก.2 แผนที่ตำบลกุดน้อย อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดนครราชสีมา	46

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3.1 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินบริบท	19
3.2 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินปัจจัย	22
3.3 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินกระบวนการ	23
3.4 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินผลผลิต	25
4.1 แสดงจำนวนประชากรแยกตามอายุและเพศ	33
4.2 แสดงการอนุมัติเงินกู้ให้สมาชิกและการชำระคืนเงินกู้	38

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ภูมิหลัง

ในช่วงระยะเวลา 4-5 ปี ที่ผ่านมาประเทศไทยได้ประสบปัญหาในเรื่องของเศรษฐกิจตกต่ำเป็นอย่างมาก ประชาชนทุกคนได้รับความเดือดร้อนกันถ้วนหน้า รัฐบาลภายใต้การนำของท่าน พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีได้เล็งเห็นปัญหาดังกล่าว จึงได้มีนโยบายเร่งด่วนให้มีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองขึ้นเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 โดยมีปรัชญาในการสร้างจิตสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น โดยชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตและจัดการหมู่บ้าน ชุมชนให้เกิดคุณค่าด้วยภูมิปัญญาของตนเอง มีการเปิดโอกาสให้ในหมู่บ้านและชุมชนได้เกิดกระบวนการเรียนรู้ระหว่างชุมชน และทางหน่วยงานราชการตลอดจนเอกชน เป็นการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นเพื่อเป็นการพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน และที่สำคัญจัดให้เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อเป็นกองทุนพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่าย บรรเทาเหตุฉุกเฉิน และความจำเป็นเร่งด่วน อีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบ และการบริหารการจัดการเงินกองทุนของหมู่บ้านชุมชนของตนเอง รวมถึงการสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ผู้การพัฒนาพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนอีกทั้งยังเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจรากฐานของประเทศไทยเพื่อเศรษฐกิจที่มั่นคงในอนาคต

เมื่อได้แถลงนโยบายเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จากนั้นกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติจึงได้เกิดตามนโยบาย โดยรัฐบาลได้จัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่หมู่บ้านหรือชุมชนเมืองแห่งละ 1 ล้านบาท ในลักษณะของเงินทุนหมุนเวียนเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุน เสริมสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในชุมชนและวิสาหกิจขนาดเล็กในครัวเรือน และนอกจากนั้นยังสามารถนำดอกผลที่ได้จากการให้กู้มาบริจาค เพื่อนำไปใช้ในกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ของหมู่บ้านหรือชุมชนในเขตรับผิดชอบของกองทุนนั้นได้

เพื่อให้นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบรรลุเป้าหมาย ได้อนุมัติงบประมาณให้ดำเนินงานในโครงการ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้สามารถพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง มีความมั่นคงจนทำให้ท้องถิ่นมีความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม ประชาชนในชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน (หนังสือพิมพ์มติชนรายวันประจำวันวันที่ 4 มกราคม 2545)

กองทุนหมู่บ้านของหมู่บ้านปรางค์เก่า หมู่ที่ 13 ตำบลกุดน้อย อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดนครราชสีมา ได้จัดตั้งกองทุนขึ้นเมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2544 โดยมีการจัดเวทีประชาคมเพื่อคัดเลือกคณะกรรมการเข้ามาบริหารกองทุน หลังจากนั้นจึงได้เปิดรับสมาชิกจนครบตามจำนวน จึงได้ขึ้นทะเบียนคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม 2544 และได้รับการอนุมัติเงิน 1 ล้านบาท เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2544

เพื่อให้ทราบว่าโครงการกองทุนหมู่บ้านปรางค์เก่า หมู่ที่ 13 ตำบล กุดน้อย อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดนครราชสีมา บรรลุวัตถุประสงค์ตามเจตนารมณ์ข้างต้นมากน้อยเพียงใด ผู้วิจัยจึงต้องทำการประเมิน เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จ จุดแข็งและจุดอ่อนที่ควรจะต้องปรับปรุงและพัฒนาในอนาคต เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน ต่อไปนี้หากมิได้นิยามความบรรยายเป็นอย่างอื่น กองทุนหมู่บ้านที่ปรากฏอยู่ในสารนิพนธ์เช่นนี้ให้หมายถึง กองทุนหมู่บ้านปรางค์เก่า หมู่ที่ 13 ตำบลกุดน้อย อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดนครราชสีมา

1.2 วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

- 1) เพื่อให้ทราบว่าโครงการกองทุนหมู่บ้านดำเนินงานประสบความสำเร็จในการบรรลุวัตถุประสงค์ที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชน เมืองแห่งชาติกำหนดไว้มากน้อยเพียงใด
- 2) เพื่อให้ทราบว่าสมาชิกกู้เงินไปประกอบอาชีพ หรือสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ตนเองจริงหรือไม่
- 3) เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลดีในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน และปัจจัยด้านลบที่เป็นข้อบกพร่องที่ก่อให้เกิดปัญหา เพื่อนำมาแก้ไขให้โครงการมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- 4) เพื่อให้ชาวบ้านมีกองทุนเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านนำมาใช้ในการประกอบอาชีพและบรรเทาเหตุฉุกเฉินต่างๆ
- 5) เพื่อให้เกิดองค์กรเครือข่ายเพื่อการเรียนรู้ในการพัฒนาท้องถิ่นให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบ และบริหารจัดการเงินกองทุน
- 6) เพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมให้แก่หมู่บ้านเพื่อการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน
- 7) เพื่อให้ทราบถึงตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

1.3 กรอบความคิดทฤษฎี

การประเมินโครงการในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดทฤษฎีพื้นฐานของสคริปเวเน "แนวคิดของอัลคิน"(Alkin) "แนวคิดการประเมินของไพรวัส"(Provus) ตลอดจนรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการและได้ใช้แนวคิดทฤษฎีระบบ(System Theory) ที่เรียกว่า

"ชิพพ์ โมเดล"(CIPP MODEL) ของสตัฟเฟิลบีม(Stufflebeam) มาเป็นกรอบในการระบุตัวบ่งชี้และตัวแปรสำหรับการเก็บข้อมูล และได้ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกรอบความคิดในการวิจัย รวมทั้งยังใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ และกำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์และตีความข้อมูล เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อวัตถุประสงค์การวิจัยในครั้งนี้

ชิพพ์โมเดล เป็นรูปแบบการประเมินที่ผู้วิจัยใช้ในการประเมินในครั้งนี้ เป็นการประเมินเป็นกระบวนการของการระบุ หรือการกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และการนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อนำเสนอแนวทางเลือกในการตัดสินใจ ซึ่งสามารถได้จำแนกขั้นตอนของการประเมินเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

- 1) กำหนดหรือระบุข้อมูลที่ต้องการ
- 2) การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3) วิเคราะห์และจัดสารสนเทศ เพื่อนำเสนอผู้บริหาร

แบบจำลองรูปแบบของการประเมินแบบชิพพ์โมเดล ไม่เพียงแต่ประเมินว่าบรรลุวัตถุประสงค์เท่านั้น ยังเป็นการประเมินเพื่อให้เกิดรายละเอียดต่างๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการอีกด้วย โดยเฉพาะการประเมินผลโครงการประชุมซึ่งมีลักษณะเป็นแบบการประเมินความก้าวหน้าที่ยังจุดเด่นจุดด้อยของการประชุม เพื่อนำผลไปปรับปรุงกิจกรรมแผนการประชุมได้ทันทั่วทั้งปี และมีการประเมินรวมสรุปหลังโครงการประชุมสิ้นสุดแล้ว เพื่อบ่งชี้ผลสัมฤทธิ์ของโครงการประชุมแบบจำลองที่เหมาะสม ที่จะใช้เป็นกรอบแนวความคิดในการประเมินแบบชิพพ์โมเดล สตัฟเฟิลบีมได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภท ซึ่งเป็นที่มาของการกำหนดชื่อของรูปแบบการประเมิน ที่มาจากอักษรภาษาอังกฤษตัวแรกของประเด็นที่จะประเมิน ดังมีรายละเอียดดังนี้

- 1) การประเมินสถานะแวดล้อม(C : Context Evaluation) ซึ่งจะช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนในการกำหนดวัตถุประสงค์
- 2) การประเมินปัจจัยเบื้องต้น(I : Input Evaluation) เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้างเพื่อกำหนดรูปแบบของโครงการ
- 3) การประเมินกระบวนการ(P : Process Evaluation) เป็นการตัดสินใจในด้านการประยุกต์ใช้ เพื่อควบคุมการดำเนินการของโครงการ
- 4) การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น(P : Product Evaluation) จะช่วยในการตัดสินใจ เพื่อตัดสินใจแลดูผลสำเร็จของโครงการ

นอกจากนี้ได้นำเสนอประเภทของการตัดสินใจที่สอดคล้องกับประเด็นที่ประเมิน ดังนี้

1) การตัดสินใจเพื่อการวางแผน(Planing Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อมที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดจุดประสงค์ของโครงการให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินการ

2) การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ(Structuring Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากปัจจัยเบื้องต้นที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดโครงสร้างของแผนงาน และขั้นตอนของการดำเนินการของโครงการ

3) การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ(Implementing Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ เพื่อพิจารณาควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามแผน และปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

4) การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ(Recycling Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น เพื่อพิจารณาการยุติล้มเลิก หรือปรับปรุงขยายโครงการที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

1.4 วิธีดำเนินการ

ในการศึกษาการดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านพื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาเป็นการศึกษาเฉพาะพื้นที่ คือหมู่บ้านปรางค์เก่า หมู่ที่ 13 ตำบลกุดน้อย อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา มีจำนวนประชากรในหมู่บ้าน 77 ครัวเรือน แยกตามกลุ่มอาชีพ จำนวน 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มอาชีพเลี้ยงสัตว์ กลุ่มอาชีพเกษตรกร กลุ่มอาชีพค้าขาย และกลุ่มอาชีพบริการ ในการดำเนินงานมีประเด็นที่ต้องศึกษาทำความเข้าใจวิธีการ และขั้นตอนดังนี้

- 1) ศึกษาทำความเข้าใจเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เข้าใจอย่างถ่องแท้
- 2) ศึกษาสภาพพื้นที่การดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในชุมชนท้องถิ่นที่นักศึกษารับผิดชอบปฏิบัติงานอยู่ให้เข้าใจถึงความเป็นอยู่ และบริบทของชุมชนนั้นๆ
- 3) ใช้ชีพชีโมเดลเป็นตัวแบบกรอบแนวคิดในการระบุตัวบ่งชี้ และตัวแปรสำหรับการเก็บข้อมูล โดยใช้ตัวอย่างของหน่วยระบบเพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการประเมินโครงการ
- 4) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยอาศัยข้อมูลจากแบบ บร.1 - บร.12 จากการสัมภาษณ์ และกรอกแบบสอบถามของชุมชนท้องถิ่นที่นักศึกษาปฏิบัติงานอยู่ และข้อมูลบางส่วนที่ทำการจัดเก็บข้อมูลเพิ่มเติมขึ้นเฉพาะรายกรณี
- 5) รวบรวมประมวลผลข้อมูลที่ได้ถึงผลการติดตามการประเมินโครงการจากวิธีการดำเนินงานจากการประเมินโครงการที่ได้จัดทำผ่านมา
- 6) จัดทำการเขียนสารนิพนธ์ขึ้นตามขั้นตอนและจากข้อมูลต่างๆ ที่ได้เก็บรวบรวมมา

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ(Qualitative research) คือเป็นการแสวงหาความรู้โดยการพิจารณาปรากฏการณ์ทางสังคมจากสภาพแวดล้อมความเป็นจริงซึ่งสามารถมองภาพได้จากหลายแง่มุม โดยเราต้องให้ความสำคัญและเคารพผู้ถูกศึกษา การวิจัยเชิงคุณภาพจะต้องสัมผัสและสร้างความสนิทสนมความไว้วางใจ และพยายามทำความเข้าใจกับผู้ถูกวิจัยแบบเอาใจเขามาใส่ใจเรา โดยผู้วิจัยได้ใช้วิธีการหลายอย่างประกอบกันตามหลักการข้อมูลที่ต้องการมีขั้นตอนดังนี้

1) การศึกษาจากเอกสาร(Documentary Studies) เพื่อศึกษาความเป็นมาของโครงการระเบียบการต่างๆ ของกองทุนหมู่บ้าน และแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน

2) การศึกษาภาคสนาม(Field Studies) มีวิธีดังต่อไปนี้

2.1) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม(Non Participation observation) เพื่อสังเกตสภาพทั่วไปพฤติกรรมความเป็นอยู่ ตลอดจนวิถีชีวิตการดำเนินงานของกลุ่มผู้กู้เงินในหมู่บ้าน

2.2) แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึกการสัมภาษณ์(Indepth Interview) เป็นการสัมภาษณ์รายบุคคลอย่างไม่เป็นทางการ คำถามสามารถดัดแปลงเพิ่มเติมได้ในขณะที่ทำการสัมภาษณ์เพราะการสัมภาษณ์แบบนี้ไม่มีลักษณะการสัมภาษณ์ตายตัว ลักษณะการสัมภาษณ์จะมีจุดมุ่งหมายเป็นหลักการในการสนทนามีความยืดหยุ่นผู้วิจัยหรือผู้ถูกสัมภาษณ์มีโอกาสขยายความเพิ่มหรือซักถามได้เพื่อความเข้าใจในการถามตอบผู้วิจัยยังสามารถสังเกตพฤติกรรมต่างๆ ของผู้ตอบจากทางสีหน้า แววตา ท่าทางหรือความรู้สึก หรือปฏิกิริยาที่ซ่อนเร้นไว้ในใจที่แสดงออกมาในขณะที่พูดและไม่พูด

1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านในครั้งนี้มีดังนี้

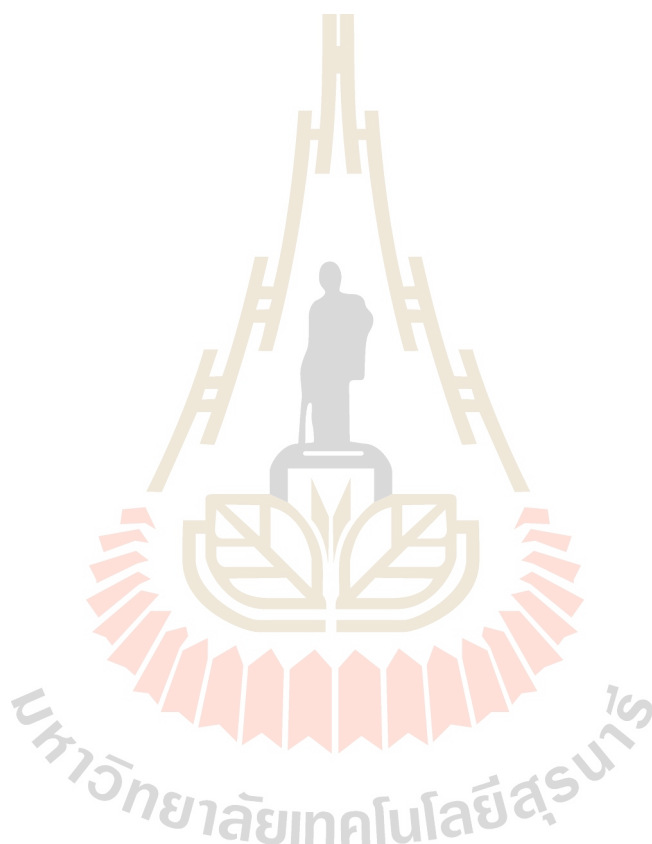
1) ได้ทราบผลของการประเมินโครงการว่าประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด
2) ได้ทราบว่ากองทุนหมู่บ้านปรังค์เก่ามีปัญหาอะไรบ้างเพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุงให้กองทุนหมู่บ้านดำเนินต่อไปได้

3) กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีการบริหารจัดการกองทุนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นโดยมีกระบวนการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการ การติดตามประเมินผล และส่งเสริมการพัฒนานโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งเป็นการสร้างกิจกรรมของนโยบายที่มีอยู่ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

4) ได้ทราบถึงตัวชี้วัดความเข้มแข็งของการบริหาร การพัฒนาเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และแนวทางวัดความสำเร็จในโครงการพัฒนาต่างๆ ระดับหมู่บ้านและชุมชน

5) ผู้ที่ศึกษาการประเมินในครั้งนี้จะได้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาที่มีระเบียบวิธีที่เป็นวิทยาศาสตร์ซึ่งนำไปสู่การวิเคราะห์ปัญหาต่างๆ อย่างเป็นระบบ และนำความรู้การประเมินในครั้งนี้ไปใช้เป็นพื้นฐานแบบอย่างการประเมินในครั้งต่อไป

6) ศึกษาหาความรู้ปฏิบัติงาน และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่จริง โดยสามารถนำความรู้ที่ได้มานำไปปฏิบัติงานในอนาคต

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

2.1 นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์

2.1.1 ตามที่รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ โดยมีปรัชญาในการสร้างจิตสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น โดยชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคต และจัดการหมู่บ้านและชุมชนให้เกิดคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง มีการเกื้อกูลผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ระหว่างชุมชน ราชการ เอกชนและประชาสังคม และเป็นการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน และเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นกองทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ ลดรายจ่าย บรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วนอีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบการบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการเริ่มสร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อีกทั้งยังเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ รวมทั้งเพิ่มภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต และมีการบริหารเงินกองทุนหมู่บ้านให้มีอยู่ต่อไป

2.1.2 หลักการของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

นโยบายดังกล่าวจะประสบความสำเร็จได้ต้องมีพื้นฐานหลักสำคัญ 4 ประการ ดังนี้

- 1) ความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 2) การบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน
- 3) การปฏิรูประบบการบริหารราชการแผ่นดิน ตามแนวทางที่ให้หมู่บ้านเป็น

ศูนย์กลางในการพัฒนา

- 4) การติดตามและการประเมินผล โดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน

หากกองทุนหมู่บ้านใดมีพื้นฐานเข้าใจในหลักการและบริหารกองทุน ตามหลักการดังกล่าวการบริหารเงินกองทุนของหมู่บ้าน ก็จะประสบความสำเร็จมีแหล่งเงินทุน ทุกคนมีอาชีพ มีการสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว และกองทุนหมู่บ้านยังคงอยู่กับหมู่บ้านต่อไป

2.1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีดังนี้

- 1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อเป็นกองทุนพัฒนาอาชีพสร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่าย และเป็นการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับประชาชน
- 2) ส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน
- 3) ให้เกิดกระบวนการเรียนรู้มีความคิดริเริ่มแก้ปัญหาด้วยตนเอง สร้างศักยภาพ และเศรษฐกิจแบบพอเพียงนำมาสู่การพึ่งพาตนเอง
- 4) เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ เพื่อความมั่นคงของเศรษฐกิจในอนาคต
- 5) ประชาชนท้องถิ่นมีศักยภาพ และความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

2.2 ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2.2.1 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติ พ.ศ. 2544

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกอบด้วย 2 หมวดที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ข้อ 6 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า "คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ" ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็น ประธานรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นรองประธานคนที่หนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นรองประธานคนที่สอง

ข้อ 7 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี และได้รับแต่งตั้งอีกได้

ข้อ 8 นอกจากการพ้นตำแหน่งตามวาระข้อ 7 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ พ้นจากตำแหน่งเมื่อตาย ลาออก เป็นบุคคลล้มละลาย คณะรัฐมนตรีมีมติให้พ้นจากตำแหน่งและเป็นคนไร้ความสามารถ หรือเสมือนไร้ความสามารถ หรือได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

ข้อ 9 การประชุมของคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวน คณะกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ข้อ 10 คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- 1) กำหนดนโยบาย การจัดตั้งและแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 2) กำหนดแผนการจัดหาเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และแผนการจัดสรรให้แก่กองทุน

- 3) จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เสนอต่อคณะรัฐมนตรี
 - 4) กำหนดแผนงานและอกระเบียบ ข้อบังคับและประกาศในการจัดตั้ง และแนวทางการบริหารงานกองทุน
 - 5) ออกระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน จัดหาและจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุน
 - 6) ออกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และการบริหารกองทุน
 - 7) แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะทำงาน เพื่อปฏิบัติการตามระเบียบนี้
 - 8) ออกระเบียบ คำสั่ง และประกาศอื่นๆ เพื่อปฏิบัติการตามระเบียบนี้
 - 9) เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของสำนักงาน อาจมีคำสั่งให้ข้าราชการหรือลูกจ้างของส่วนราชการ หรือคณะกรรมการอาจขอให้คณะรัฐมนตรีมีมติให้พนักงาน หรือลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐไปช่วยปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานได้ โดยถือว่าเป็นการปฏิบัติราชการหรือปฏิบัติงานตามปกติ
 - 10) รายงานผลการดำเนินงานปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งฐานะการเงินของกองทุนให้คณะรัฐมนตรีทราบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
 - 11) ปฏิบัติหน้าที่อื่น หรือตามที่กฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการหรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย
- ข้อ 11 การประชุมของคณะกรรมการให้นำข้อ 9 มาใช้กับการประชุมและวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมอนุกรรมการ โดยอนุโลม
- ข้อ 12 ให้คณะกรรมการ ที่ปรึกษา และคณะอนุกรรมการ ที่ได้รับการแต่งตั้งตาม ระเบียบนี้ได้เบี้ยประชุมค่าตอบแทนตามอัตราที่กำหนด ในพระราชกฤษฎีกาเบี้ยประชุมและ ค่าตอบแทนที่ปรึกษา ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง พ.ศ.2523 และที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยเบิกจ่ายจากสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

หมวด 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

- ข้อ 13 ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
- ข้อ 14 สำนักงานมีอำนาจ หน้าที่ ดังต่อไปนี้
- 1) ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ
 - 2) ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ ที่ปรึกษาคณะกรรมการ และคณะอนุกรรมการ

- 3) ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการ และของกองทุน
 - 4) ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการจัดตั้งนโยบายและแนวทางการบริหาร กองทุน
 - 5) ดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการและองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดตั้งกองทุน และแนวทางการบริหารกองทุน
 - 6) จัดให้มีหรือสนับสนุนให้มีการประชุมชี้แจงและฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกองทุน
 - 7) พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการในการพิจารณาแผนการบริหาร และจัดการกองทุน
 - 8) ให้การสนับสนุน ปรึกษาหารือ และข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ การดำเนินงานกองทุน
 - 9) ดำเนินการหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่นๆ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุนและรายงานผลต่อคณะกรรมการดำเนินการในส่วนการบริหารกองทุน
 - 10) รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ
 - 11) ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย
- (สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี : 2544)

2.2.2 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้ง และบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พ.ศ.2544

ระเบียบนี้จัดทำขึ้นเพื่อให้การดำเนินงานตามนโยบายเร่งด่วนดังกล่าว เป็นไปอย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับนโยบายที่รัฐบาลที่ได้แถลงต่อรัฐสภาคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ออกระเบียบไว้มีสาระสำคัญโดยสรุปเป็นดังต่อไปนี้

หมวด 1 ข้อความทั่วไป

กล่าวถึง ความหมายของคำจำกัดความที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

หมวด 2 กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

กล่าวถึง หลักการ วัตถุประสงค์ในการดำเนินการของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง การดำเนินการของกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมือง

หมวด 3 คณะอนุกรรมการสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กล่าวถึง ให้มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการสนับสนุนการดำเนินงาน มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดแผนปฏิบัติการบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียน สนับสนุนและวัดผลศักยภาพของคณะอนุกรรมการระดับจังหวัด บูรณาการแผนงานเพื่อสนับสนุนดำเนินการกองทุน ปรับปรุงแก้ไข ระเบียบ ข้อบังคับ แต่งตั้งคณะทำงาน ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามมอบหมาย

หมวด 4 คณะอนุกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัด

กล่าวถึง ให้มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงาน มีอำนาจหน้าที่ รับขึ้นทะเบียนกองทุน ประเมินความพร้อมของกองทุน สนับสนุนให้เกิดการเตรียมความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของกองทุนในจังหวัด เพื่อให้เกิดความโปร่งใส ประสานความร่วมมือเพื่อสนับสนุนด้านวิชาการ จัดทำระบบข้อมูลรายงานผลการดำเนินงานแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อช่วยดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามมอบหมาย

หมวด 5 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กล่าวถึง ให้กองทุนแต่ละกองทุนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการกองทุน จำนวน 15 คน ซึ่งมาจากการคัดเลือกโดยสมาชิก ต้องมีคุณสมบัติ เป็นผู้ที่อยู่อาศัยในหมู่บ้านหรือชุมชนมาไม่น้อยกว่า 2 ปี เป็นผู้ที่มีอายุ 20 ปีบริบูรณ์ เป็นผู้ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ไม่คิดการพนัน ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ไม่มีประวัติเสียด้านการเงินและยึดมั่นระบอบประชาธิปไตย ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย หรือไร้ความสามารถไม่เคยรับโทษจำคุก เว้นแต่โทษที่กระทำโดยประมาท ไม่เคยถูกไล่ออกหรือให้ออกจากราชการหรือรัฐวิสาหกิจ ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง โดยมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารและจัดการเงินกองทุนหมู่บ้านให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ออกระเบียบ ข้อบังคับ และหลักเกณฑ์ในการบริหาร โดยที่สมาชิกของหมู่บ้านเห็นชอบร่วมกัน รับสมาชิกและจัดทำทะเบียนสมาชิก พิจารณาให้เงินกู้ ดำรงและจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ กรรมการกองทุน มีวาระในการ ดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี (แต่จะดำรงตำแหน่งเกิน 2 วาระติดต่อกันไม่ได้)

หมวด 6 กองทุนและสมาชิกกองทุน

กล่าวถึง กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง อาจประกอบด้วยเงินจัดสรรจากรัฐบาลหรือทรัพย์สินที่ได้บริจาค เงินกู้ยืม ดอกผลที่เกิดจาก กองทุน หรือทรัพย์สินอื่นๆ ที่กองทุนได้รับ

สมาชิกกองทุน ประกอบด้วยบุคคลที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านนั้น คณะกรรมการกองทุนสามารถกำหนดระเบียบเกี่ยวกับหุ้นหรือเงินฝากสัจจะ ให้มีการประชุมใหญ่สามัญประจำปี ผู้ถือหุ้นอย่างน้อยปีละครั้งในการประชุมต้องมีสมาชิกไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมด หรืออาจมีประชุมวิสามัญ

หมวด 7 การกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กล่าวถึง สมาชิกที่ต้องการกู้เงิน ต้องยื่นคำขอกู้เงินโดยระบุวัตถุประสงค์ของการกู้เงินอย่างชัดเจน แล้วยื่นต่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกขอกู้ได้รายละไม่เกิน 20,000 บาท หากต้องการกู้มากกว่านี้ ต้องส่งคำขอกู้เข้าสู่เวทีการพิจารณาของหมู่บ้าน (ในขั้นนี้วงเงินสูงสุดไม่เกิน 50,000 บาท) ให้ผู้ได้รับเงินกู้เปิดบัญชีออมทรัพย์กับธนาคารแล้วแจ้งให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านรับทราบ การชำระคืนเงินกู้ ผู้กู้จะต้องนำเงินไปส่งคืน ณ ธนาคารแล้วนำหลักฐานการส่งชำระเงินกู้ไปมอบให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ในกรณีที่ผู้มิได้ดำเนินงานตามแผนงานหรือวัตถุประสงค์ ให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีอำนาจยกเลิกสัญญา และเรียกคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยได้ทันที

หมวด 8 การทำบัญชีและการตรวจสอบ

กล่าวถึง ให้คณะกรรมการกองทุนจัดทำบัญชีของกองทุนและแจ้งให้สมาชิกทราบ และให้คณะกรรมการกองทุนจัดให้มีระบบการตรวจสอบภายในเกี่ยวกับการบริหาร จัดการ การเงิน การบัญชี และพัสดุ จัดทำงบการเงิน ให้คณะกรรมการกองทุนแต่งตั้งผู้ตรวจสอบบัญชีกองทุน เพื่อทำหน้าที่ประเมินผลการใช้จ่ายเงินและทรัพย์สินของกองทุน

หมวด 9 บทเฉพาะกาล

กล่าวถึง รายละเอียดก่อนการเลือกคณะกรรมการกองทุนของแต่ละหมู่บ้าน
(คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ : 2544)

2.2.3 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบนี้จัดทำขึ้นเพื่อให้การดำเนินการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านโปร่งใส ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและมีการปฏิบัติที่ชัดเจน มีประสิทธิภาพ รวมทั้งเอื้อประโยชน์ต่อสมาชิก รายละเอียดของระเบียบกองทุนหมู่บ้านโปร่งใสนี้นำเสนอไว้ในภาคผนวก ข
(คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านโปร่งใส : 2544)

2.3 แบบดำเนินการที่เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2.3.1 แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีความสำคัญในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่างๆ เนื่องจากกระบวนการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจะต้องเป็นไปตามข้อ 41 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ดังนี้

- 1) จะต้องมิจำนวนครัวเรือน 3 ใน 4 ของผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมด
- 2) การเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้เป็นไปตามมติที่ประชุมคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน ตามข้อ 17 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 มีดังนี้
 - 1) เป็นผู้มิชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี ก่อนวันที่ได้รับเลือกเป็นกรรมการกองทุน
 - 2) เป็นผู้บรรลุนิติภาวะโดยมีอายุ 20 ปีบริบูรณ์
 - 3) ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน ไม่ติดการพนัน ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด และไม่มีประวัติเสียหายทางการเงินตลอดจนยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย
 - 4) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
 - 5) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท
 - 6) ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิดแต่รอการกำหนดโทษในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ยกเว้นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์และความผิดฐานบุกรุก
 - 7) ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ องค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือสร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ทางราชการ องค์การหรือหน่วยงานที่สังกัด
 - 8) ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่เสียสิทธิตามมาตรา 68 วรรคสองของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2430
 - 9) ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นตำแหน่งคณะกรรมการกองทุนตามข้อ 20 (3) และ (4)

รูปแบบของแบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมืองของหมู่บ้านปรังค์เก่า มีตัวอย่างและรายละเอียดของข้อมูลนำเสนอไว้ในภาคผนวก ค

(ที่มา : กทบข.๑)

2.3.2 แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง การขอขึ้นทะเบียนและการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านปรางค์เก่า หมู่ที่ 13 ตำบลกุดน้อย อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ได้ทำการประเมินตามสภาพความเป็นจริงของหมู่บ้าน โดยหมู่บ้านปรางค์เก่ามีความพร้อมในด้านต่างๆ ดังนี้

1) มีกระบวนการคัดเลือกคณะกรรมการเป็นไปตามระเบียบของกองทุนหมู่บ้าน และวิธีการที่หมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนดไว้

2) คณะกรรมการมีคุณสมบัติครบถ้วนตามระเบียบที่กองทุนกำหนดไว้

3) คณะกรรมการมีความรู้

มีประสบการณ์และความมั่นใจในการบริหารกองทุนหมู่บ้าน

4) การมีส่วนร่วมในการจัดกองทุนหมู่บ้าน ต้องมีสมาชิกไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนครัวเรือนในหมู่บ้าน

5) สมาชิกมีการปฏิบัติตามระเบียบที่กำหนดไว้อย่างครบถ้วน

6) สมาชิกมีการเปิดบัญชีเงินฝากของกองทุนเรียบร้อยแล้ว

รูปแบบของแบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของหมู่บ้านปรางค์เก่า มีตัวอย่างและรายละเอียดของข้อมูลนำเสนอไว้ในภาคผนวก ง (ที่มา : กทบข.๒)

2.4 การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้นั้น คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีหลักเกณฑ์ดังนี้

1) สมาชิกตามข้อ 18 (3) ที่ประสงค์จะขอกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านต้องจัดทำคำขอกู้เงินโดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมอย่างชัดเจน

2) คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งไม่เกิน 20,000 บาท และไม่เกิน 50,000 บาท

3) คณะกรรมการกองทุนสามารถเรียกหลักประกันเงินกู้ หรือค่าตอบแทนเงินฝาก และเงินกู้เป็นอัตราที่แน่นอน ตามความเห็นชอบจากที่ประชุมของสมาชิก

4) ให้คณะกรรมการกองทุนกำหนดอัตราดอกเบี้ย หรือค่าตอบแทนเงินฝาก และเงินกู้เป็นอัตราที่แน่นอนตามความเห็นชอบจากที่ประชุมของสมาชิก

5) การกำหนดระยะเวลาคืนเงินกู้ ให้คณะกรรมการพิจารณาตามความเห็นที่เหมาะสมกับสัญญา

6) ในกรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ย หรือค่าตอบแทนตามเงื่อนไข ให้ผู้กู้เสียค่าปรับตามจำนวนที่ระเบียบข้อบังคับที่กองทุนกำหนดไว้

7) ในกรณีที่ผู้กู้มิได้ใช้ตามวัตถุประสงค์ในการขอกู้ยืม หรือเมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้กู้นำเงินไปใช้นอกวัตถุประสงค์ โดยปราศจากเหตุผลอันสมควร ให้คณะกรรมการมีอำนาจเลิกสัญญาเรียกเงินคืน พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนที่ค้างชำระเต็มจำนวนทันที

แนวทางการพิจารณาให้เงินกู้ยืมของคณะกรรมการมีหลักเกณฑ์การพิจารณา 5 ประการ ดังนี้

1) ประวัติและอุปนิสัย เป็นคนซื่อสัตย์ รักษาคำพูด ไม่เล่นการพนัน ไม่เคยมีประวัติเสียหายทางการเงิน

2) หลักประกัน บุคคลที่จะค้ำประกันควรมีฐานะทางการเงินดีพอที่สามารถชำระหนี้แทนได้หรือต้องเป็นคนที่มีความรับผิดชอบ หรือถ้าเป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันต้องมีสภาพคล่องสูง คือ สามารถขายได้ง่าย และควรกำหนดว่าจะให้กู้ได้กี่เปอร์เซ็นต์ของราคาประเมินหลักทรัพย์ เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาการเอาทรัพย์สินที่เป็นประกัน มีภาวะหนี้เกินมูลค่าหลักประกัน

3) ความสามารถในการชำระหนี้ พิจารณาจากรายได้ รายจ่าย รายได้แต่ละเดือนจะเหลือเท่าใด และเพียงพอที่จะชำระหนี้ได้ไหม หากไม่พอก็ต้องลดจำนวนเงินกู้ลง นอกจากนี้ต้องดูภาวะตลาดว่าสินค้า หรือธุรกิจที่ทำมีตลาดรองรับหรือไม่ ปัญหาของการหาวัตถุดิบมาผลิต ทำให้ต้นทุนของกิจการ ปัญหาเรื่องสภาพแวดล้อม แหล่งที่จะขายสินค้าสะดวกต่อผู้ซื้อหรือไม่

4) เงินทุนของผู้กู้ ผู้กู้ควรมีเงินลงทุนของตนเองจำนวนหนึ่ง

5) เหตุการณ์ที่ไม่อาจควบคุมได้ เช่น ปัญหาวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตมีราคาสูงปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำทำให้กำลังซื้อลดลง ปัญหาสินค้าล้นตลาด ปัญหาสภาพดิน ฟ้า อากาศที่อาจส่งผลต่อการชำระหนี้

2.5 หลักการประเมินโครงการ การประเมินรูปแบบชีพพีโมเดล

จำเนียร สุขหลาย และคณะได้สรุป "รูปแบบการประเมินแบบชีพพีโมเดล" หรือ "แบบจำลอง CIPP" (สมหวัง พริยานุวัฒน์, (บรรณาธิการ), 2544 : 221 – 234) ดังนี้

1) การประเมินสถานะแวดล้อม เป็นรูปแบบพื้นฐานของการประเมินโดยทั่วไป เป็นการประเมินก่อนการดำเนินโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผลความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็น ปัญหาและความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ

2) การประเมินปัจจัยเบื้องต้น เป็นการวัดหาข้อมูล เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของแผนงานต่างๆ ที่จัดขึ้นว่ามีส่วนช่วยให้โครงการบรรลุจุดมุ่งหมาย ซึ่งมักจะประเมินในด้านต่างๆ ดังนี้

2.1) ความสามารถของหน่วยงาน หรือตัวแทนในการจัดโครงการ

2.2) ยุทธวิธีที่ใช้ในการบรรลุของวัตถุประสงค์ของโครงการ

2.3) การได้รับความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ที่ช่วยให้โครงการดำเนินไปได้ เช่น เวลา เงินทุน อุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการของการดำเนินโครงการ

3) การประเมินกระบวนการ เป็นการประเมิน เพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ ที่ใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาแก้ไขปรับปรุงให้การดำเนินการในช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกหลักฐานไว้ทุกขั้นตอน การประเมินกระบวนการมีวัตถุประสงค์ใหญ่อยู่ 3 ประการ ดังนี้

3.1) เพื่อหาและทำนายข้อบกพร่องของกระบวนการ หรือการดำเนินการตามขั้นตอนที่วางไว้

3.2) เพื่อรวบรวมสารสนเทศสำหรับผู้ตัดสินใจวางแผนงาน

3.3) เพื่อเป็นรายงานสะสมถึงการปฏิบัติต่างๆ ที่เกิดขึ้น

4) การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการเพื่อวัดผล และแปลความหมายของความสำเร็จรวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการประชุม เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ

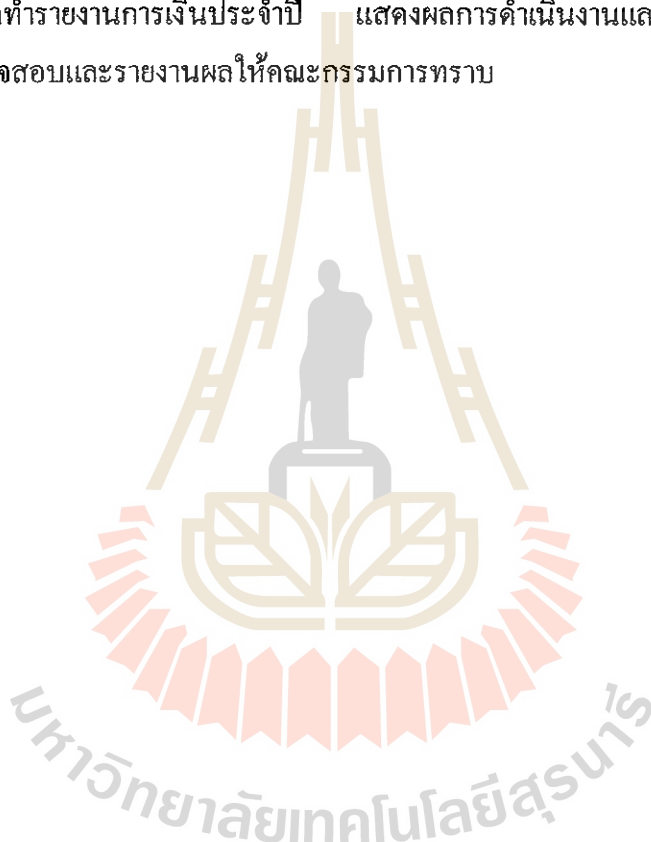
2.6 การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนของหมู่บ้านปรังค์เก่า หมู่ที่ 13 ตำบลกุดน้อย อำเภอดิถี จังหวัดนครราชสีมา หลังจากที่หมู่บ้านปรังค์เก่าได้รับการอนุมัติเงินกองทุน 1 ล้านบาทและทำการปล่อยกู้ให้กับสมาชิกเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ทางหน่วยงานราชการก็ได้มีโครงการเพิ่มประสิทธิภาพให้กับการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเข้ามาเพื่อช่วยให้การดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านดำเนินไปด้วยดี และมีประสิทธิผลมากที่สุด เพื่อให้ชาวบ้านได้ใช้เงินทุน 1 ล้านบาท นี้เพื่อการสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว เพื่อสร้างรากฐานที่ดีให้เศรษฐกิจประเทศไทยในอนาคต โดยทางราชการได้จัดสรรให้เงินมาในรูปแบบของการศึกษาให้กับบัณฑิต โดยเปิดโอกาสให้กับบัณฑิตที่เพิ่มเรียนจบมาที่ยังไม่มีงานทำ และผู้ที่กำลังว่างงาน หรือแม้แต่นักศึกษาที่ต้องการปฏิบัติงานในพื้นที่บ้านเกิดของตนเอง ในการจัดให้เรียนในหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการ โดยการจัดให้นักศึกษาศึกษาปฏิบัติและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่จริงนักศึกษาจะต้องศึกษาความเป็นอยู่ของผู้คนในชุมชนส่วนใหญ่เกือบทั้งหมด และมีการเข้ารับการสอนเสริมเพิ่มเติมเป็นบางส่วนจากอาจารย์ภาควิชาการจัดการในห้องเรียน เพื่อเพิ่มความรู้ความเข้าใจช่วยให้การวิเคราะห์การประเมินโครงการของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.7 เอกสารหลักวิชาอื่นๆ

ระบบบัญชีกองทุนหมู่บ้าน การจัดทำบัญชี ตามกิจกรรมของกองทุน คือ กิจกรรมกองทุน 1 ด้านบาท และ กิจกรรมเงินออมของสมาชิกกองทุน การจัดทำบัญชีเพื่อประโยชน์ ดังนี้

- 1) เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ใช้ควบคุมการรับจ่ายเงินให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกองทุน
- 2) เพื่อรายงานผลการดำเนินงานและฐานะทางเงินประจำเดือน และรายเอียดที่เกี่ยวข้องให้สมาชิกและสำนักงาน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ใช้ในการติดตามผลการดำเนินงาน
- 3) เพื่อจัดทำรายงานการเงินประจำปี แสดงผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงินของกองทุน เพื่อตรวจสอบและรายงานผลให้คณะกรรมการทราบ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการประเมินโครงการ

การดำเนินงานประเมินในครั้งนี้ เป็นการประเมินจากการศึกษารายกรณีเฉพาะหมู่บ้าน
ปรางค์เก่า หมู่ที่ 13 ตำบลกุดน้อย อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ.
2544 สิ้นสุดการประเมินเดือนกันยายน พ.ศ.2545 รวมระยะเวลาในการจัดการประเมิน 10 เดือน
ชื่อโครงการก็คือ โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

3.1 รูปแบบการประเมินโครงการ

รูปแบบการประเมินในครั้งนี้ ใช้แนวคิดและรูปแบบการประเมินชีพของสตัฟเฟิลบิม
ซึ่งเป็นการประเมินโครงการเป็นการประเมินเชิงระบบ เป็นรูปแบบการประเมินที่ผู้เขียนนำมา
ประยุกต์ใช้หรือที่รู้จักกันในชื่อสั้นๆ ว่า "ชีพ" โดยแบ่งการประเมินเป็น 4 องค์ประกอบ คือ

3.1.1 การประเมินสถานะแวดล้อม เป็นการประเมินเพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานหมู่บ้าน
ประวัติความเป็นมา การประกอบอาชีพ สภาพความเป็นอยู่ของสมาชิกในหมู่บ้าน โดยมี
การศึกษาข้อมูลจากเอกสารต่างๆ เช่น กชช 2 ค. จปฐ. เอกสารที่มีการบันทึกไว้ การสัมภาษณ์
จากบุคคลต่างๆ เช่น ผู้ใหญ่บ้าน ผู้อาวุโส ผู้นำกลุ่ม สมาชิกหมู่บ้าน รวมถึงการใช้แบบรายงาน
บร.1 และบร.11 ในการสัมภาษณ์เก็บข้อมูล และสังเกตสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ต่างๆ ภายใน
หมู่บ้าน ซึ่งเป็นการประเมินเพื่อให้ทราบวัตถุประสงค์ในการศึกษาจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน

3.1.2 การประเมินปัจจัยเบื้องต้น เป็นการประเมินเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการ
จัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน และความพร้อมในการบริหารงานกองทุนหมู่บ้าน โดยมีการศึกษาข้อมูล
จากเอกสารต่างๆ เช่น ระเบียบสำนักนายกฯ ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านแห่งชาติ
ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน กทบข.๑ กทบข.๒ เอกสารที่มีการบันทึกไว้ การสัมภาษณ์จากบุคคล
ต่างๆ เช่น ประธานกองทุนฯ คณะกรรมการกองทุนฯ สมาชิกกองทุนฯ ผู้นำชุมชน สมาชิก
หมู่บ้าน รวมถึงการใช้แบบรายงาน บร.3 บร.4 บร.9 และบร.11 ในการสัมภาษณ์เก็บข้อมูล
และสังเกตพฤติกรรมต่างๆ ซึ่งเป็นการประเมินเพื่อใช้ในการตัดสินใจในการเลือกแผนงานที่
เหมาะสมในการบริหารงานกองทุน

3.1.3 การประเมินกระบวนการ เป็นการประเมินเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมการ
ดำเนินการบริหารงานกองทุนหมู่บ้าน โดยมีการศึกษาข้อมูลจากการจัดเวทีชาวบ้าน ซึ่งเป็น

การระดมความคิดเห็นหาแนวทางในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้กิจกรรมบรรลุเป้าหมายตามที่ได้ตั้งไว้ มีการศึกษาข้อมูลจากเอกสารต่างๆ เช่น ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน กทบข.๒ บัญชีกองทุนฯ เอกสารโครงการการขอกู้ การสัมภาษณ์จากบุคคลต่างๆ เช่น ประธานกองทุนฯ คณะกรรมการกองทุนฯ สมาชิกผู้กู้และไม่ได้กู้ รวมถึงการใช้แบบรายงาน บร.4 บร.6 และบร.11 ในการสัมภาษณ์เก็บข้อมูล และสังเกตพฤติกรรมต่างๆ ซึ่งเป็นการประเมินเพื่อใช้ในการตัดสินใจในนำแผนงานที่ปฏิบัติมาปรับปรุงต่อไป

3.1.4 กระประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น เป็นการประเมินเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับผลการดำเนินการบริหารงานกองทุนฯ โดยมีการศึกษาข้อมูลจากการจัดเวทีชาวบ้าน ซึ่งเป็นการระดมความคิดเห็นหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่างๆ เพื่อให้กิจกรรมดำเนินต่อไปได้ มีการศึกษาข้อมูลจากเอกสารต่างๆ เช่น ทะเบียนสมาชิกกองทุนฯ บัญชีคุมลูกหนี้ บัญชีเงินฝากกองทุนสะสม เอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องการสัมภาษณ์จากบุคคลต่างๆ เช่น คณะกรรมการกองทุนฯ สมาชิกผู้กู้ รวมถึงการใช้แบบรายงาน บร.2 บร.4 บร.7 บร.10 และบร.12 ในการสัมภาษณ์เก็บข้อมูล และสังเกตพฤติกรรมต่างๆ ซึ่งเป็นการประเมินเพื่อใช้ในการตัดสินใจว่ากองทุนหมู่บ้านประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวในการบริหารงานกองทุน

- 1) การประเมินสถานะแวดล้อมบริบทชุมชน มีรายละเอียดดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินบริบท

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
1. ประวัติความเป็นมาหมู่บ้าน	1. ที่มาของชื่อหมู่บ้าน /ชุมชน และการก่อตั้งหมู่บ้าน 2. สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน 3. อาชีพเดิม 4. การเปลี่ยนแปลงสาธารณูปโภค	1. ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน 2. ผู้นำชุมชน 3. ข้อมูลที่มีการบันทึก	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร. 1 2. ศึกษาจากเอกสาร

ตารางที่ 3.1 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินบริบท(ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
2. สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน	1. ลักษณะที่ตั้งของหมู่บ้าน 2. อาณาเขตติดต่อกับหมู่บ้านอื่น 3. แผนที่หมู่บ้าน	1. ข้อมูลจากเอกสาร 2. ผู้นำชุมชน 3. หมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร. 1 2. สังเกตจากพื้นที่จริง
3. สภาพเศรษฐกิจและสังคมของหมู่บ้าน	1. อาชีพหลัก-รอง 2. จำนวนพื้นที่ทำการเกษตร 3. จำนวนร้านค้าและโรงสี 4. โรงงานอุตสาหกรรม 5. โรงเรียนในหมู่บ้าน (จำนวนครู/นักเรียน) 6. สถาน ที่รักษาพยาบาล	1. ผู้นำชุมชน 2. สถานีอนามัยตำบล 3. โรงเรียน 4. เกษตรตำบล 5. หมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร. 1 2. สังเกต
4. วัฒนธรรม/ประเพณี	1. จำนวนสถานที่ทางศาสนา 2. จำนวนพระเณร 3. ภาษาพื้นบ้าน 4. ประเพณีที่สำคัญ	1. วัดและสถานที่ทางศาสนา 2. ผู้นำชุมชน 3. หมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร. 1 2. สังเกต
5. โครงสร้างพื้นฐานสาธารณูปโภคและทรัพยากร	1. จำนวน และสภาพของโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน, ไฟฟ้า, ประปา, โทรศัพท์, หอกระจายข่าว ฯลฯ	1. ผู้นำชุมชน 2. หมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร. 1 2. สังเกต

ตารางที่ 3.1 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินบริบท(ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
	2. จำนวนและสภาพป่าไม้, แหล่งน้ำ ฯลฯ		
6. ความเข้มแข็งของชุมชน	1. ความสามัคคี 2. ความซื่อสัตย์ 3. การยกย่องการทำ ความดี 4. การหาความรู้เพิ่ม เติม 5. อาชีพเลี้ยงครอบครัว 6. ความอบอุ่นใน ครอบครัว 7. การรวมกลุ่ม 8. การช่วยเหลือผู้ ด้อยโอกาสและ ผู้อาวุโส 9. การมีผู้นำที่ดี 10. แผนงานการแก้ ปัญหา	1. สมาชิกในหมู่บ้าน 2. ผู้นำหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ชาวบ้าน ใช้แบบ บร.2 สัมภาษณ์ 2 ครั้ง ภายใน 10 เดือน สัมภาษณ์ 50% ของ จำนวนครัวเรือน 2. สัมภาษณ์ผู้นำ ชุมชน

2) การประเมินปัจจัย มีรายละเอียดดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินปัจจัย

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
1. นโยบาย ระเบียบ และแนวทางปฏิบัติ	1. รายละเอียดของ ระเบียบกองทุนฯ 2. รายละเอียดของ สำนักนายกฯ	1. ระเบียบสำนัก- นายกฯ 2. ระเบียบเกี่ยวกับ กองทุนหมู่บ้าน	1. ศึกษาจากเอกสาร

ตารางที่ 3.2 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินปัจจัย(ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
		และชุมชนเมือง แห่งชาติ	
2. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน	1. จำนวน 2. คุณสมบัติ 3. วิธีการได้มา 4. การบ้านจาก ตำแหน่ง 5. ระยะเวลาในการ ดำรงตำแหน่ง	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. ระเบียบกองทุน หมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2. ศึกษาจากเอกสาร
3. การประชาสัมพันธ์ และการทำความเข้าใจ เรื่องต่างๆ ของ กองทุนหมู่บ้าน	1. การเตรียมพร้อมจัด ตั้งกองทุนหมู่บ้าน และวิธีการดำเนินงาน	1. ประธานกองทุนฯ 2. ชาวบ้าน	1. สัมภาษณ์ประธาน กองทุนตามแบบ บร. 9 2. สัมภาษณ์ชาวบ้าน
4. เงิน 1 ล้านบาท	1. วันที่ได้รับอนุมัติ เงิน 2. การเก็บและบริหาร เงิน	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์คณะ กรรมการ
5. บัณฑิตกองทุน	1. ประวัติส่วนตัว ชื่อ, วุฒิการศึกษา, เพศ, อายุ, ภูมิลำเนา, สถานภาพและอื่นๆ 2. บทบาทหน้าที่	1. บัณฑิตกองทุน หมู่บ้าน 2. คู่มี	1. ศึกษาตนเอง 2. ศึกษาจากเอกสาร

3) การประเมินกระบวนการ มีรายละเอียดดังตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.3 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินกระบวนการ

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
1. การจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	1. กระบวนการในการจัดทำ 2. ผู้มีส่วนร่วม 3. ปัญหาอุปสรรค	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน 3. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.4 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติมจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชาวบ้าน
2. การจัดทำเอกสารคำขอขึ้นทะเบียน	1. กระบวนการในการจัดทำ 2. ผู้มีส่วนร่วม 3. ปัญหาอุปสรรค	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์
3. ระบบบัญชีกองทุน	1. จำนวนบัญชีจัดทำ 2. ชื่อบัญชีต่างๆ เช่น บัญชีลูกหนี้ 3. ความเป็นปัจจุบัน 4. ผู้จัดทำ 5. ปัญหาอุปสรรค	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีกองทุน	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาเอกสาร
4. การรับสมัคร	1. เวลาในการรับสมัครและเหตุผล 2. ค่าธรรมเนียมการสมัครและเหตุผล 3. ขั้นตอนการรับสมัครและเหตุผล 4. คุณสมบัติผู้สมัคร 5. ปัญหาอุปสรรค	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.4 2. สัมภาษณ์จากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 3. ศึกษาจากเอกสาร

ตารางที่ 3.3 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินกระบวนการ
(ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
5. ขั้นตอนการขอกู้	1. ขั้นตอนในการขอกู้ 2. เอกสารประกอบคำขอกู้ 3. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน 4. เอกสาร โครงการ การขอกู้	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน 3. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน 4. เอกสาร โครงการ การขอกู้	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
6. การคัดเลือกผู้กู้	1. หลักเกณฑ์และเหตุผลในการคัดเลือก 2. วิธีการคัดเลือกและเหตุผล 3. ปัญหาอุปสรรค	1. คณะกรรมการ กองทุน 2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับเงินกู้ 3. หลักฐานการโอนเงิน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
7. การโอนเงินให้ผู้กู้	1. ขั้นตอนในการโอนเงิน 2. ปัญหาอุปสรรค	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับเงินกู้ 3. หลักฐานการโอนเงิน	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
8. การรับชำระหนี้	1. ขั้นตอนในการรับชำระหนี้ 2. ปัญหาอุปสรรค	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ส่งเงินคืน 3. เอกสารในการส่งเงินคืน	1. สัมภาษณ์

ตารางที่ 3.3 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินกระบวนการ
(ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
9. การจัดสรรผลประโยชน์	1. สัดส่วนในการจัดสรรและเหตุผล	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร

4) การประเมินผลผลิต มีรายละเอียดดังตารางที่ 3.4

ตารางที่ 3.4 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินผลผลิต

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
1. จำนวนสมาชิกกองทุน	1. จำนวนสมาชิกเดิม 2. จำนวนสมาชิกที่มีการเพิ่มขึ้น/ลดลง (31 กค. 45) 3. เหตุที่สมาชิกเพิ่ม/ลดลง	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. ทะเบียนสมาชิก กองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม 3. ศึกษาจากเอกสาร
2. จำนวนผู้ได้เงินกู้	1. จำนวนครั้งที่มีการอนุมัติกู้ 2. จำนวนผู้ยื่นกู้ และผู้ได้รับอนุมัติ 3. จำนวนผู้ได้รับอนุมัติให้กู้ต่อ จำนวนสมาชิกกองทุนหมู่บ้านทั้งหมด (31 กค. 45) 4. จำนวนผู้ได้รับอนุมัติให้กู้จำนวนตาม บร.4 ข้อ 5	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีคุมลูกหนี้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2. ศึกษาจากเอกสาร

ตารางที่ 3.4 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินผลผลิต(ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
3. ยอดเงินที่ให้กู้	1. ยอดเงินที่มีผู้มาขอกู้ และยอดเงินที่ได้รับ อนุมัติแต่ละครั้ง 2. ยอดเงินที่ได้อนุมัติ ให้กู้ทั้งหมด (31 กค. 45) 3. ยอดเงินกู้ที่ได้รับ อนุมัติจำแนกตาม บร.4 ข้อ 5(31กค.45)	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีกองทุน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2. ศึกษาจากเอกสาร
4. จำนวนผู้ชำระคืน ตามกำหนด	1. จำนวนผู้กู้ที่ชำระ คืนตามกำหนด (31 กค. 45) 2. จำนวนผู้กู้ที่ไม่ชำระ คืนตามกำหนด (31กค.45)และเหตุผล 3. การแก้ไขปัญหา เพื่อผู้กู้ไม่ชำระคืน ตามกำหนด	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีคุมลูกหนี้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม 3. ศึกษาจากเอกสาร
5. ยอดเงินที่มีการ ชำระคืน	1. ยอดเงินกู้ที่ชำระคืน (31 กค. 45) จำแนก เป็นเงินต้น,ดอกเบี้ย, ค่าปรับ	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีคุมลูกหนี้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2. ศึกษาจากเอกสาร
6. การใช้เงินตามวัตถุประสงค์	1. จำนวนผู้กู้ที่ใช้เงิน ตามวัตถุประสงค์ โครงการ 2. จำนวนผู้กู้ที่ไม่ใช้ เงินตามวัตถุประสงค์ ของโครงการ	1. ผู้ตรวจสอบก็คือ คณะกรรมการ กองทุน	1. สัมภาษณ์ผู้ตรวจสอบ

ตารางที่ 3.4 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินผลผลิต(ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
	3. เหตุผลที่ไม่ใช้เงินตามวัตถุประสงค์		
7. ทักษะคติของชุมชนต่อกองทุน	1. ทักษะคติต่อกรรมการกองทุนหมู่บ้านในเชิงบวก/ลบ 2. ทักษะคติต่อกองทุน 1 ล้านบาท ในเชิงบวก/ลบ	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกและชาวบ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.9 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
8. การเกิดเครือข่ายองค์กรการเรียนรู้	1. ประเภทเครือข่ายที่เกิดขึ้น 2. กิจกรรมของเครือข่ายที่เกิดขึ้น 3. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดองค์กรเครือข่าย	1. บัณฑิตกองทุน	1. รายงานการปฏิบัติงานของบัณฑิตกองทุน(ของตนเอง)
9. ความเข้มแข็งของชุมชนที่เกิดจากกองทุนหมู่บ้าน	1. ความสามัคคี 2. ความซื่อสัตย์ 3. การช่วยเหลือกัน 4. การยกย่องคนทำความดี 5. โอกาสในการหาความรู้เพิ่มเติม 6. จำนวนครอบครัวที่มีอาชีพเลี้ยงตัวได้ 7. ครอบครัวอบอุ่นรักใคร่ปรองดอง 8. การรวมกลุ่ม 9. การประชุมเสวนาสม่ำเสมอ	1. สมาชิกและชาวบ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.2 และบร.7 (ตามข้อมูลดิบ 30 ครอบครัว) 2. สังเกต

ตารางที่ 3.4 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินผลผลิต(ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
	10. การช่วยเหลือผู้ ด้อยโอกาส 11. มีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม 12. การจัดทำแผนงาน แก้ปัญหาชุมชน		

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากรเป้าหมายที่ใช้สำหรับการหาข้อมูลในครั้งนี้ คือประชากรในหมู่บ้าน
ปรางค์เก่า หมู่ที่ 13 ตำบลกุดน้อย อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งสามารถจำแนกได้ดังนี้

- 1) ประชากร ได้แก่ ประชากรที่เป็นสมาชิกและไม่เป็นสมาชิกกองทุน และประชากรที่
กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน
- 2) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มเป้าหมายในโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง (คณะ
กรรมการ/ผู้กู้) และประชากรในหมู่บ้าน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินเพื่อทำการจัดเก็บข้อมูลมาวิเคราะห์ ได้แก่ บร.1 - บร.12
และแบบสัมภาษณ์เพิ่มเติมที่ผู้เขียนจัดทำขึ้น แบบรายงาน บร.1 - บร.12 มีรายละเอียดดังนี้

- แบบบร. 1 เป็นการเก็บข้อมูลบริบทชุมชน/หมู่บ้าน โดยการสัมภาษณ์และศึกษาจากเอกสาร
ซึ่งเป็นเอกสารข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้าน คือ กชช 2ค. จปฐ.
- แบบบร. 2 แบบเก็บข้อมูลของตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน โดยการสัมภาษณ์จาก 50%
ของจำนวนประชากร
- แบบบร. 3 แบบรายงานการศึกษาความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้าน ตามทัศนะ
ของสมาชิก โดยสัมภาษณ์กรรมการกองทุน ผู้นำและสมาชิกชุมชน
- แบบบร. 4 แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน จากเอกสารกองทุนและสัมภาษณ์คณะ
กรรมการ
- แบบบร. 5 แบบรายงานการจัดเวทีประชาคมการบริหารจัดการกองทุน โดยกรรมการกอง
ทุนหมู่บ้านหรือผู้นำชุมชนระดับหมู่บ้านและตำบล

- แบบบร. 6 แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในระดับหมู่บ้านและตำบล โดยกลุ่มอาชีพต่างๆ มาแลกเปลี่ยนประสบการณ์
- แบบบร. 7 แบบรายงานการสัมภาษณ์ เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชากรในหมู่บ้าน
- แบบบร. 8 โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล
- แบบบร. 9 แบบบันทึกการสัมภาษณ์ (ประเด็นเรื่อง) สมาชิกในหมู่บ้านมีส่วนในการออกเสียงคัดเลือกรวมกรรมการกองทุนหมู่บ้านอย่างไร, ศึกษาการทำบัญชีกองทุนหมู่บ้าน และทัศนคติที่มีต่อการติดตามประเมินผลโครงการต่างๆ
- แบบบร. 10 แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน
- แบบบร. 11 แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี
- แบบบร. 12 แบบรายงานการวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน
- แบบรายงานและตัวอย่างข้อมูลที่ปรากฏบนแบบรายงาน บร.1 - บร.12 นำเสนอไว้ในภาคผนวก จ

3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

- 1) สัมภาษณ์ครัวเรือนต่างๆ ที่เป็นและทั้งไม่เป็นสมาชิกกองทุน
- 2) เข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่มีการจัดขึ้นในหมู่บ้านรวมถึงประเพณีตามเทศกาลต่างๆ ด้วย
- 3) การสังเกต และจดบันทึกจากการที่เราเข้าร่วมในกิจกรรมและนอกกิจกรรมของกองทุนหมู่บ้าน
- 4) การสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและตัวแทนกลุ่ม ในส่วนของการสัมภาษณ์จำนวนประชากรในหมู่บ้านร้อยละ 50% ของจำนวนครอบครัวของหมู่บ้านปรังค์เก่า โดยใช้แบบรายงาน บร.1 - บร.12
- 5) สัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายกรณีจำนวน 10 ราย จาก 55 ราย ของผู้ที่เป็นสมาชิกที่ได้รับอนุมัติเงินกู้
- 6) การจัดเวทีประชาคมภายในหมู่บ้าน ระดับตำบล ระหว่างหมู่บ้าน เพื่อให้คณะกรรมการ และชาวบ้านได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

- 1) ข้อมูลเชิงคุณภาพ จากการสัมภาษณ์ทั้งประเด็นการกู้ยืมเงินกองทุน และข้อคิดเห็นทัศนคติต่างๆ ของประชากรในชุมชน การสังเกตสิ่งต่างๆ เพื่อใช้ประกอบการวิเคราะห์และนำรายละเอียดต่างๆ มาเรียบเรียง เพื่อทำการเขียนรายงาน

2) ข้อมูลเชิงปริมาณ ข้อมูลที่ได้มาจะได้มาจากข้อมูลทางสถิติ เพื่อนำมาประกอบการวิเคราะห์เป็นการเปรียบเทียบประมาณค่าความน่าจะเป็น เช่น การใช้ตาราง แจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย คิดค่าอัตราส่วนร้อยละ ข้อมูลที่ได้จะเป็นตัวเลข เช่น จำนวนประชากร ชายในหมู่บ้าน การสำรวจการแสดงความคิดเห็นจากจำนวนผู้ที่ขออนุมัติกู้ผ่าน จาก 55 ราย ทำการสุ่ม 50% ก็เท่ากับ 28 ราย

จากการเก็บข้อมูล บร.1-บร.12 มีรูปแบบการวิเคราะห์ดังนี้

- บร.1 แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณตามรูปแบบที่มีอยู่ตามแบบรายงาน บร.1

- บร.2 แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน เป็นการวิเคราะห์เชิงปริมาณ โดยใช้วิธีกำหนดกลุ่มเป้าหมายในการออกสัมภาษณ์ให้กระจายอย่างทั่วถึง ตามเกณฑ์ที่กำหนด (ร้อยละ 50 ของครัวเรือนในหมู่บ้าน) แล้วนำค่าที่ได้มาหาค่าเฉลี่ยเพื่อสรุปผล

- บร.3 แบบรายงานความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นการวิเคราะห์เชิงปริมาณ โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่จะสัมภาษณ์ ซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ผู้นำชุมชน และชาวบ้าน แล้วนำมาสรุปเป็นประเด็นๆ และแจกแจงความถี่ของแต่ละประเด็นพร้อมอ้างอิงตัวบุคคลที่ถูกสัมภาษณ์

- บร.4 แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ ข้อมูลส่วนใหญ่ได้จากการกองทุนหมู่บ้าน เป็นแบบที่ต้องรายงานส่งทุกเดือน ดังนั้นข้อมูลบางตัวจะคงที่แต่บางตัวมีการเปลี่ยนแปลง เช่น จำนวนผู้กู้ จำนวนเงินคงเหลือในบัญชี จำนวนกิจกรรมที่ผู้กู้นำไปดำเนินการ เป็นต้น

- บร.5 แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ โดยการจัดทำเวทีประชาคมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้สำหรับกรรมการกองทุนหมู่บ้านแล้วนำมาสรุปเป็นประเด็น

- บร.6 แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ โดยจัดเวทีเพื่อการเรียนรู้ของกลุ่มผู้ได้รับเงินกู้ที่นำเงินกู้ไปประกอบอาชีพเดียวกันทั้งในระดับหมู่บ้านและระดับตำบล แล้วนำผลมาวิเคราะห์และสรุปเป็นประเด็น

- บร.7 แบบรายงานการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งทางชุมชนในทัศนะของประชาชน เป็นการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ จากการเก็บข้อมูล บร.2 ซึ่งนำมาวิเคราะห์เป็นประเด็นๆ และมีคำอธิบายเหตุผลประกอบในแต่ละประเด็น

- บร.8 โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์(เขียนแผนธุรกิจผู้ประกอบการ SMEs) เป็นการฝึกเขียนโครงการการทำธุรกิจของนักศึกษา ป.บัณฑิต โดยใช้สภาพ

จริงของชุมชนหมู่บ้าน ตำบล จาก บร. เป็นโจทย์ว่าหมู่บ้าน ตำบลนั้นๆ มีคู่ทางทำธุรกิจอะไรบ้าง จะเป็นการผสมผสานระหว่างการใช้วิเคราะห์เชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ

- บร.9 แบบบันทึกการสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์ในประเด็นต่างๆ ที่น่าสนใจ ซึ่งมีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ คล้าย บร.7

- บร.10 แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน ใช้วิธีการจัดเวทีสัมมนาในเรื่องกองทุนหมู่บ้านเพื่อหาจุดเด่น จุดด้อย และแนวทางการแก้ปัญหาสำหรับการดำเนินการกองทุนหมู่บ้าน แล้วนำมาวิเคราะห์เป็นประเด็นๆ ซึ่งใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

- บร.11 แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี หมายถึง การเจาะลึกชาวบ้านที่กู้เงินจากกองทุนไปทำธุรกิจประกอบอาชีพ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างจากอาชีพทุกอาชีพ ซึ่งใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ

- บร.12 การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน ใช้การจัดเวทีวิเคราะห์แผนแม่บทชุมชน โดยใช้กระบวนการประชาสังคม หรือประชารัฐเข้ามามีส่วนร่วมพิจารณาลำดับความสำคัญ โครงการ และพยายามหาทางบรรลุเข้าเป็นแผนพัฒนาชุมชน สำหรับการจัดลำดับความสำคัญ ของแผนงานโครงการ ใช้ฐานข้อมูลจาก บร.1 มาเป็นเหตุผลประกอบ แล้วนำมาสรุปผลการวิเคราะห์แผนแม่บทชุมชน โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

จากวิธีการดำเนินการประเมินโครงการที่ผ่านมา มีผลการติดตามประเมินโครงการ ดังต่อไปนี้

4.1 ผลการประเมินบริบทชุมชนระดับท้องถิ่น

จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโส สมาชิกหมู่บ้าน ตามแบบรายงาน บร.1 และการศึกษาจากเอกสาร กชช. 2 ค จปฐ. มีรายละเอียดดังนี้

4.1.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน "ปรางค์เก่า"

เดิมบ้าน "ปรางค์เก่า" แยกมาจากบ้าน "หัวสระ" บ้านหัวสระเป็นหมู่บ้านเก่าแก่ตั้งมาประมาณ 110 ปี เดิมในอดีตมีราษฎรอาศัยอยู่เพียง 3 ครัวเรือน อพยพมาจากกรุงเก่าอยุธยา คลองขวาง อำเภอสูงเนินและบ้านมุงลำไยอำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา โดยมาตั้งบ้านเรือนอยู่ที่หัวนอนสระน้ำจึงเรียกว่า "บ้านหัวสระ" ต่อมาครัวเรือนขยายเพิ่มมากขึ้น จึงแบ่งการปกครองออกเป็น 2 หมู่บ้าน โดยใช้ชื่อว่า "บ้านปรางค์เก่า" ที่มาของชื่อหมู่บ้าน "ปรางค์เก่า" เหตุที่ได้ชื่อนี้ เพราะมีการสร้างปรางค์เก่าอยู่ในเขตที่ตั้งหมู่บ้านเป็นปรางค์เก่าที่สร้างขึ้นในสมัยพระเจ้าชัยวรมันสมัยขอมรุ่งเรือง จึงได้ใช้ชื่อนี้ตามปรางค์เป็นต้นมา โดยเริ่มก่อตั้งหมู่บ้านในปี พ.ศ.2519 ประมาณ 26 ปีมาแล้ว

4.1.2 สภาพปัจจุบัน

หมู่บ้านปรางค์เก่าตั้งอยู่ติดหมู่บ้านหัวสระ ตำบลกุดน้อย อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ปัจจุบันมี 77 ครัวเรือน มีจำนวนประชากรทั้งหมด 384 คน เป็นชาย 204 คน หญิง 180 คน ดังแสดงตารางที่ 4.1 กลุ่มอายุ 18 - 50 ปี จบการศึกษาชั้นต่ำ ป.4 รายได้ครอบครัวเฉลี่ยประมาณ 20,000 บาท/ปี

(ที่มา : จปฐ1 ปี 2544, กชช2ค ปี 2544)

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนประชากรแยกตามอายุและเพศ

ช่วงอายุ	จำนวนประชากร		
	ชาย(คน)	หญิง(คน)	รวม(คน)
ต่ำกว่า 3 ปี	6	4	10
3 ปี - 6 ปี	11	7	18
6 ปี - 12 ปี	33	30	63
12 ปี - 14 ปี	9	15	24
15 ปี - 18 ปี	13	11	24
18 ปี - 50 ปี	86	79	165
50 ปี - 60 ปี	21	19	40
60 ปี ขึ้นไป	25	15	40
รวม	204	180	384

ที่มา : กกช.2ค ปี 2544

1) ลักษณะภูมิประเทศ บริเวณที่ก่อตั้งหมู่บ้านเดิมรอบหมู่บ้านมีสภาพเป็นหนองน้ำบริเวณกว้าง ปัจจุบัน ก็ยังคงมีอยู่ ซึ่งส่งผลให้การทำการเกษตรอุดมสมบูรณ์หมู่บ้านปรากฏมีพื้นที่ทั้งหมด 1,618 ไร่ แบ่งออกเป็น

พื้นที่นา 250 ไร่

พื้นที่สวน 1,333 ไร่

พื้นที่สาธารณะ 35 ไร่

2) อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ ติดต่อบ้านคอนมะนาว หมู่ที่ 7

ทิศใต้ ติดต่อบ้านโคกสะอาด หมู่ที่ 12

ทิศตะวันออก ติดต่อบ้านคลองขวาง

ทิศตะวันตก ติดต่อบ้านหัวสระ หมู่ 8

รายละเอียดของหมู่บ้านปรากฏเก่าและตำบลกุดน้อยนำเสนอไว้ในภาคผนวก ก

3) สภาพดิน ลักษณะดินของหมู่บ้านปรากฏเก่าดินบริเวณพื้นที่ทำกินของหมู่บ้านมีลักษณะเป็นดินร่วนปนเหนียว สภาพดินมีสีดำปนแดง ลักษณะดินเป็นดินอุดมสมบูรณ์ สามารถปลูกพืชต่างๆ ได้ผลดีประกอบกับบริเวณทำการเกษตรมีแหล่งน้ำที่มาจากน้ำฝน และคลองส่งน้ำจากเขื่อนลำตะคองที่เอื้อต่อการเพาะปลูก ทุกช่วงฤดูกาล

4) ป่าไม้และพื้นที่สาธารณะ ปัจจุบันภายในหมู่บ้านปรางค์เก่ามีต้นไม้หลงเหลืออยู่เพียง 1 ใน 4 เท่านั้น เหตุก็เนื่องมาจากการเพิ่มของจำนวนประชากรขยายพื้นที่อยู่อาศัยทำให้ป่าไม้ลดลง ส่วนพื้นที่ที่เป็นสาธารณะของหมู่บ้านที่ยังมีอยู่ก็คือ ป่าไม้ที่เป็นป่าชุมชนมีจำนวน 35 ไร่ มีต้นตะโก จัดเป็นป่าไม้ขึ้นเองตามธรรมชาติ

5) แหล่งน้ำที่สำคัญของชุมชน ซึ่งมีน้ำใช้ตลอดทั้งปี

บ่อน้ำตื้น	จำนวน	35 บ่อ
บ่อน้ำบาดาล	จำนวน	2 บ่อ
สระน้ำ	จำนวน	1 บ่อ
คลองน้ำ	จำนวน	2 แห่ง
บึง	จำนวน	1 แห่ง

6) ระบบสาธารณูปโภค

ไฟฟ้า เริ่มเข้าสู่หมู่บ้านปรางค์เก่า ในปี พ.ศ.2521 ปัจจุบันหมู่บ้านปรางค์เก่ามีไฟฟ้าใช้ครบทุกครัวเรือน

ประปาหมู่บ้าน ก่อตั้งขึ้น เมื่อ ปีพ.ศ. 2528 ประชากรทั้ง 77 ครัวเรือนมีน้ำประปาใช้ภายในหมู่บ้าน

ถนน หมู่บ้านปรางค์เก่ามีถนนเข้าหมู่บ้านยาว 3,000 เมตร สภาพถนนเป็นหินคลุกแต่ก่อนจะเป็นหินคลุกสภาพของถนนเป็นดินแดงมีหินลูกรัง สร้างเมื่อ พ.ศ. 2528 ดังแสดงภาพที่ 4.1 ถนนภายในหมู่บ้านเป็นถนนคอนกรีตยาว 1,000 เมตร ชาวบ้านเดินทางเข้าออกโดยถนนเส้นดังกล่าว ด้วยยานพาหนะของตัวเองและรถเหมารับจ้างรายทางทั่วไป

ภาพที่ 4.1 ปากทางเข้าหมู่บ้านปรางค์เก่า

โรงเรียน โรงเรียนของหมู่บ้านมีชื่อว่า "โรงเรียนพรวิทยาคม" แบ่งเป็น 2 ระดับ ระดับประถมศึกษา ป.1 - ป.6 ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ.2482 ระดับมัธยมศึกษา ม.1 - ม.3 ก่อตั้งเมื่อ ปีพ.ศ.2541

วัด วัดของหมู่บ้านปรังค์เก่ามีชื่อว่า "วัดบ้านหัวสระ" ภายในวัดมีหอกระจายข่าวติดตั้งอยู่ที่วัด เพื่อใช้ประโยชน์ในการให้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ แก่ชาวบ้าน เพื่อรู้ถึงความเป็นไปของบ้านเมือง

4.1.3 ด้านสภาพเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน/ชุมชน

เศรษฐกิจในหมู่บ้าน ส่วนมากรายได้จะได้อาจจากการทำการเกษตร เพราะเป็นอาชีพหลักของชุมชนอาชีพการเกษตรส่วนใหญ่ ได้แก่ การทำนา ทำไร่มันสำปะหลัง ไร่ข้าวโพด การทำการเกษตรของหมู่บ้านปรังค์เก่าส่วนใหญ่ได้ผลดี เพราะนอกจากน้ำฝนแล้วยังมีคลองส่งน้ำ นอกจากอาชีพเกษตร ก็ยังมีการเลี้ยงสัตว์ การเพาะเห็ดฟาง จึงสามารถทราขายได้สูงให้แกชาวบ้าน ส่วนอาชีพค้าขายมีเป็นส่วนน้อย 3 - 4 รายเท่านั้น นอกจากนี้เรื่องภาระหนี้สินจากนายทุนนอกระบบ และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ ที่ชาวบ้านได้กู้ยืมมารวมทั้งการกู้ยืมจากเงินกองทุนหมู่บ้านก็ส่งผลให้เศรษฐกิจของคนในหมู่บ้านดูเหมือนจะคึกคักขึ้น ส่งผลให้เกิดการรวมกลุ่มกันทำอาชีพเสริมขึ้น เพื่อหารายได้ให้สมาชิกเพิ่มอีกทาง

4.1.4 ด้านวัฒนธรรม

1) **เครือญาติ** ทุกคนในหมู่บ้านจะอยู่ร่วมกันแบบเครือญาติเวลามีความเดือดร้อนหรือมีปัญหาต่างฝ่ายก็ช่วยเหลือซึ่งกันและกันแบบถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน เมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้นก็มีการถอยร่นถอยถอยกันเหมือนเป็นครอบครัวเดียวกัน ครอบครัวของหมู่บ้านปรังค์เก่าส่วนใหญ่จะมี ลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยวเกือบทั้งหมด โดยจะอยู่ร่วมกัน พ่อ แม่ ลูกเขย ลูกสะใภ้ ปู่ ย่า ตา ยาย แต่จะมีข้อสังเกตอยู่อย่างหนึ่ง คือ ปัจจุบันครอบครัวจะมีความรักใคร่สามัคคีกันน้อยกว่าในอดีตมากจากปัญหาที่เกิดความแตกแยกภายในครอบครัวถึงจะเป็นส่วนน้อยแต่ก็ส่งผลทำให้ชุมชน ไม่มีความเข้มแข็ง

2) **ภาษา** ภาษาที่ใช้ส่วนใหญ่ในหมู่บ้านปรังค์เก่ามี 2 ภาษา ได้แก่ ภาษาไทย ไครราช ที่ใช้เป็นส่วนใหญ่ อีกภาษาที่ใช้ก็คือ ภาษาอีสานใช้เป็นส่วนน้อย

3) **วัดและประเพณี** วัดบ้านปรังค์เก่าโดยใช้ร่วมกับบ้านหัวสระ คือ วัดบ้านหัวสระมีพระสงฆ์ 5 รูป เด็กวัด 1 คน ภายในวัด มีหินศิลาแลงอยู่ วัดใช้เป็นสถานที่จัดงานต่างๆ เพื่อจัดประชุมหรือทำบุญเนื่องในวันสำคัญต่างๆ ทางพุทธศาสนา ดังนี้
เดือนมกราคม ทำบุญตักบาตร วันขึ้นปีใหม่

เดือนกุมภาพันธ์	ทำบุญตักบาตร วันมาฆบูชา และทำบุญมหาชาติ
เดือนเมษายน	ทำบุญตักบาตร วันสงกรานต์สร้างน้ำพระรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุและทอดผ้าป่า
เดือนพฤษภาคม	ทำบุญตักบาตร วันวิสาขบูชา
เดือนกรกฎาคม	ทำบุญตักบาตร วันอาสาฬหบูชาและวันเข้าพรรษา
เดือนสิงหาคม	ทำบุญตักบาตร วันแม่แห่งชาติ
เดือนตุลาคม	ทำบุญตักบาตร วันออกพรรษาคักบาตรเทโว และทอดกฐิน
เดือนพฤศจิกายน	ทำบุญตักบาตร วันลอยกระทง
เดือนธันวาคม	ทำบุญตักบาตร วันพ่อแห่งชาติ

4.2 การประเมินโครงการโดยภาพรวม

4.2.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าระดับหมู่บ้าน

1) นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ และระเบียบกองทุนหมู่บ้านปรารภค์เก่า จากการสัมภาษณ์ตามแบบรายงาน บร.3 บร.5 บร.9 และจัดเวทีประชาคมดังแสดงภาพที่ 4.1 พบว่า ชาวบ้านส่วนใหญ่เข้าใจว่ารัฐบาลให้เงินมา เพื่อ ทั่วไปประกอบอาชีพ เพื่อสร้างรายได้เมื่อครบกำหนดหนึ่งปีก็นำเงินพร้อมดอกเบี้ยมาส่งคืน

ภาพที่ 4.1 ร่วมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการประชาคมตำบล

2) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านปรารภค์เก่า จากการประชาคมคัดเลือก และ แต่งตั้งคณะกรรมการตามกระบวนการเลือกคณะกรรมการกองทุนตามข้อ 41 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหาร กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน พ.ศ. 2544 เวลา 20.00 น. มีคณะกรรมการ ดังนี้

1. นายเลี่ยม	อ้วนจันทิก	ประธานกองทุน
2. นายมานะ	หวานสูงเนิน	รองประธาน
3. นางถนอม	ขาวงาม	เลขานุการ
4. นายคำรงค์ศักดิ์	วิเศษ	เหรัญญิก
5. นางเรศ	หวานสูงเนิน	กรรมการและปฏิบัติ
6. นายประกอบ	ปลั่งกลาง	กรรมการ
7. นายเลื้อน	โปร่งสูงเนิน	กรรมการ
8. นางบุญเหลือ	คงอ่อน	กรรมการ
9. นายเจริญ	โพธิ์ภัย	กรรมการ
10. นายวิโรจน์	รอสสูงเนิน	กรรมการ
11. นายสนิท	สระจันทิก	กรรมการ
12. นางสมนึก	หวองสูงเนิน	กรรมการ
13. นายธนิศ	นาแก้ว	กรรมการ

ซึ่งคณะกรรมการหมู่บ้านมีคุณสมบัติตามข้อ 17 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้ง และบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ครบทุกประการ ปัจจุบันมีวาระการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนชุดใหม่ ซึ่งได้ประชุมคัดเลือกกันในเดือน สิงหาคม พ.ศ. 2545 ได้คณะกรรมการชุดใหม่จำนวน 14 คน ดังนี้

1. นายเลี่ยม	อ้วนจันทิก	ประธานกองทุน
2. นายมานะ	หวานสูงเนิน	รองประธาน
3. นางถนอม	ขาวงาม	เลขานุการ
4. นายประกอบ	ปลั่งกลาง	เหรัญญิก
5. นางเรศ	หวานสูงเนิน	ประชาสัมพันธ์
6. นายวิโรจน์	รอสสูงเนิน	กรรมการ
7. นางสมนึก	หวองสูงเนิน	กรรมการ
8. นายธนิศ	นาแก้ว	กรรมการ
9. นายเจริญ	โพธิ์ภัย	กรรมการ
10. นายจรัส	คำนกลาง	กรรมการ
11. นายชมภู	ชวนละคร	กรรมการ
12. นางบุญเหลือ	คงอ่อน	กรรมการ
13. นางอ้อย	ห้วนจันทิก	กรรมการ
14. นายคำรงค์ศักดิ์	วิเศษ	เหรัญญิก

3) จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน พบว่ามีการจัดตั้งสภาวะกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตั้งแต่วันที่ 25 มิถุนายน พ.ศ.2544 และได้รับอนุมัติเงิน 1 ล้านบาท เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม พ.ศ.2544 โดยการโอนเข้าบัญชีชื่อ กองทุนหมู่บ้านปรางค์เก่า หมู่ที่ 13 เลขที่บัญชี 06-4307-20-063559-6 ธนาคารออมสิน สาขาสี่คิ้ว ได้ปล่อยเงินให้กับสมาชิก ดังรายละเอียดตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 แสดงการอนุมัติเงินกู้ให้กับสมาชิกและการชำระคืนเงินกู้

วันที่อนุมัติ	จำนวนผู้กู้	จำนวนเงินอนุมัติ	กำหนดคืนเงิน	หมายเหตุ
6 กย. 44	45	567,000	30 กย. 45	ชำระคืนเงินต้น
21 กย. 44	1	4,000	30 กย. 45	พร้อมดอกเบี้ย
26 กย. 44	1	15,000	30 กย. 45	ภายในระยะเวลา
รวม	47	586,000		1 ปี
คงเหลือ	15	414,000		

ที่มา : สมุดบัญชีกองทุน 1 ล้านบาท บ้านปรางค์เก่า ปี 2544

4) เงินทุนสะสมอื่นๆ จากการสัมภาษณ์นายถนอม ขาวงาม เลขานุการกองทุน มีการเก็บเงินออมตั้งจะทุกเดือน โดยเริ่มเก็บเงินครั้งแรกเมื่อวันที่ 25 มิถุนายน พ.ศ. 2544 เป็นต้นมา โดยพิจารณาจากจำนวนหุ้นของสมาชิกเงินออมแต่ละคน เช่น ถ้าใครฝากเงินหุ้นจำนวน 3 หุ้น แต่ละเดือนก็ต้องจ่ายเงินตั้งจะเป็นจำนวน 30 ซึ่งจะมีการเก็บทุกต้นเดือน โดยนำฝากเข้าเงินฝากสัจจะกองทุนหมู่บ้านปรางค์เก่าหมู่ที่ 13 เลขที่บัญชี 06-4307-20-063556-9 ธนาคารออมสิน สาขาสี่คิ้ว ฝากเงินงวดแรกวันที่ 12 กรกฎาคม พ.ศ. 2544 ปัจจุบันยอดเงินคงเหลือ ณ วันที่ 13 สิงหาคม พ.ศ. 2545 มีจำนวน 88,129.46 บาท

5) การจัดทำบัญชีของกองทุน จากการสัมภาษณ์นางถนอม ขาวงาม เลขานุการกองทุน ซึ่งมีหน้าที่จัดทำบัญชีให้กับกองทุน บัญชีของกองทุนหมู่บ้านปรางค์เก่ามีทั้งหมด 8 เล่ม คือ

1. สมุดบันทึกการประชุมเล่ม 1
2. ทะเบียนรายชื่อสมาชิก
3. ทะเบียนคุมบัญชีลูกหนี้ (ทะเบียนคุมคำขอกู้)
4. ทะเบียนคุมลูกหนี้รายตัว
5. สมุดตั้งจะออมทรัพย์
6. สมุดบันทึกรายรับ-จ่าย (กองทุนเงินล้าน)

7. สมุดบัญชีรายรับ-จ่าย (เงินสัจจะ)

8. สมุทรายการเบิกเงินค่าเบี้ยไปอบรมเกี่ยวกับกองทุน

ในการศึกษาและทำบัญชีปัญหาที่พบ คือ

1. ผู้จัดทำบัญชีขาดความรู้ความเข้าใจตามแบบบัญชีกองทุน

2. ผู้จัดทำบัญชีมีระยะเวลาในการศึกษาบัญชีน้อยมาก

3. ผู้จัดทำบัญชีมีระยะเวลาในการจัดทำไม่มากเท่าที่ควร

ปัญหาที่เกิดขึ้นได้มีหน่วยงานราชการเข้ามาช่วยเหลือ โดยทางอำเภอสีคิ้วได้จัดให้พัฒนากรอำเภอสีคิ้วจัดอบรมการทำบัญชีกองทุนหมู่บ้าน 2 ครั้ง และผู้จัดทำบัญชีของเราก็ได้มีโอกาสเข้ารับการอบรมเพิ่มอีกจากการจัดอบรมของหน่วยงานราชการ หลังจากที่มีพื้นฐานความเข้าใจตามแบบของตัวเองก็ได้ประยุกต์ และเริ่มปรับเปลี่ยนการจัดทำบัญชีให้ถูกต้องตามแบบของหน่วยงานราชการต่อไป

6) ขั้นตอนการขอกู้ สมาชิกที่มีความประสงค์ขอกู้ต้องจัดทำโครงการ เพื่อขอกู้เงินจากคณะกรรมการโดยระบุวัตถุประสงค์ และการส่งคืนเงินกู้อย่างชัดเจน โดยหมู่บ้านได้มีการจัดประชุมชี้แจงการเขียนโครงการให้สมาชิกได้เข้าใจ และสามารถปฏิบัติตามได้

7) การโอนเงินให้ผู้กู้ เมื่อคณะกรรมการกองทุนอนุมัติแล้วแจ้งคำอนุมัติให้สมาชิกทราบว่ากองทุนอนุมัติแล้ว และนำเรื่องเสนออำเภอเพื่อให้พัฒนากรอำเภออนุมัติ ต่อจากนั้นจึงแจ้งธนาคารออมสิน เพื่อให้ธนาคารโอนเงินเข้าบัญชีสมาชิกผู้ที่ได้รับอนุมัติ

8) การรับชำระหนี้ สำหรับกองทุนหมู่บ้านปรารค์เก่ากำหนดการชำระหนี้ภายในระยะเวลา 1 ปี หรือสามารถชำระหนี้ก่อนกำหนดได้ แล้วแต่ความประสงค์ของสมาชิก สมาชิกสามารถทำการจัดส่งเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยได้ทั้งทำการกองทุนหมู่บ้านหรือที่ธนาคารออมสิน

9) การจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุนหมู่บ้านปรารค์เก่า คณะกรรมการจะนำกำไรสุทธิมาจัดสรรดังนี้

1. คืนเงินปันผลเฉลี่ยให้สมาชิกผู้กู้	25%
2. คืนเงินปันผลค่าหุ้น	25%
3. สาธารณะวัดและโรงเรียน	10%
4. ค่าตอบแทนคณะกรรมการ	20%
5. กองทุนกลุ่มฝากเพิ่มทุน	20%

10) ทักษะคติของชุมชนต่อกองทุน จากการสัมภาษณ์ พบว่าสมาชิกในหมู่บ้านรู้สึกดีที่รัฐบาลได้จัดให้มีกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาท เพื่อจัดเป็นกองทุนในการประกอบอาชีพมีเงินทุนหมุนเวียน เพื่อเสริมสร้างรายได้เป็นกองทุนไว้ใช้ในยามฉุกเฉินและยังทำให้ชาวบ้านรู้จักออมทรัพย์

11) ความเข้มแข็ง ของชุมชนที่เกิดจากกองทุนหมู่บ้าน จากการสัมภาษณ์พบว่า ความเข้มแข็งของชุมชนที่เกิดจากกองทุนหมู่บ้าน คือ สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคีเนื่องจากเมื่อมีกิจกรรมต่างๆ ทุกคนก็จะให้ความร่วมมือ สมาชิกกองทุนมีความซื่อสัตย์พิจารณาได้จากสมาชิกมีการส่งเงินสัจจะกันครบทุกเดือนสมาชิกกองทุนมีการช่วยเหลือซึ่งและกัน พิจารณาได้จากเมื่อเกิดปัญหาก็จะมีการรวมกลุ่มเพื่อปรึกษา และให้ความช่วยเหลือกันเสมอเมื่อมีกองทุนเข้ามาทำให้สมาชิกมีอาชีพมีรายได้สามารถเลี้ยงครอบครัวได้อาชีพหลักก็คือ ทำการเกษตร การเพาะเห็ด การเลี้ยงสัตว์ อาชีพเสริมการรวมกลุ่มทำผลิตภัณฑ์ของหมู่บ้าน ดังแสดงภาพที่ 4.3 นอกจากนี้ผู้นำของชุมชนยังมีความเป็นผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม การรับฟังความคิดเห็นของกัน และกันทำให้หมู่บ้านมีความเข้มแข็ง

ภาพที่ 4.3 จุดสาธิตและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเพาะเห็ดฟางแบบอุตสาหกรรม

4.3 ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

การประกอบธุรกิจที่เห็นเด่นชัดในหมู่บ้านปรังค์เก่า คือ อาชีพเพาะเห็ดฟางขาย ดังแสดงภาพที่ 4.4 โดยการสั่งซื้อเชื้อเห็ดฟางเพราะไม่สามารถเพาะเองได้การเพาะเริ่มมีขั้นตอนยุ่งยาก เริ่มแรกผู้ประกอบการได้เข้ารับการอบรม เมื่อ 10 กว่าปีมาแล้ว หลังจากรับการอบรมก็เริ่มทดลองเพาะเห็ด เมื่อมีความชำนาญก็ได้มีการดัดแปลงจากแปลงดิน ก็เริ่มจัดทำเป็นโรงเพาะเห็ดต่อมาได้เรียนรู้ว่าเห็ดสามารถเกิดขึ้นได้ดีในที่ชุ่มชื้นได้นำตอฟางข้าวมาเป็นส่วนประกอบในการเพาะเห็ด ทำให้ได้ผลผลิตเพิ่มมากขึ้น แต่ปัจจุบันการเพาะเห็ดก็ยังมิได้เพียงพอต่อความต้องการเพราะชาวบ้านยังทำกันไม่มากเท่าที่ควร

ภาพที่ 4.4 โรงเพาะเห็ดฟางบ้านปรังค์เก่า

4.4 ผลอื่นๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสมาชิกกองทุนที่นอกจากจะต้องนำเงินที่กู้ไปประกอบอาชีพแล้วก็ยังมีภาระหนี้สินเพิ่มขึ้นมาอีกโดยการสอบถามชาวบ้านส่วนใหญ่จะมีหนี้สินกันอยู่แล้วบางรายมีหนี้สินเป็นแสน ถึงเงินกองทุน 1 ล้านบาท จะเป็นเงินที่ช่วยเหลือชาวบ้าน แต่ก็มีข้อกำหนดในการส่งคืนและจ่ายดอกเบี้ยอยู่ดี

4.5 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

จากที่ผู้เขียนได้ปฏิบัติงานในหมู่บ้านปรังค์เก่ามา 7 - 8 เดือนกองทุนหมู่บ้านปรังค์เก่าสามารถจัดตั้งขึ้นมาได้เพราะความร่วมมือของคนในหมู่บ้านทุกคนในส่วนของการบริหารกองทุนหมู่บ้านพบว่าผู้ที่เป็นคณะกรรมการที่ดำเนินงานอยู่มีความเข้าใจในการปฏิบัติงานดี มีการเรียนรู้งานและเข้ารับการอบรมจัดการประชุมอย่างต่อเนื่อง ทำให้กองทุนหมู่บ้านปรังค์เก่าในการประเมินของผู้เขียนการจัดการกองทุนมีแนวโน้มจะประสบความสำเร็จ ถึง 80% ซึ่งก็แสดงว่าส่วนหนึ่งชาวบ้านจัดเป็นหมู่บ้านที่มีความเข้มแข็งของชุมชน ในการจัดการบริหารกองทุน นำมาซึ่งภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจในระดับหมู่บ้านและพัฒนาจนถึงระดับประเทศต่อไป

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

หมู่บ้านปรังค์เก่า หมู่ที่ 13 ตำบลกุดน้อย อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดนครราชสีมา เป็นหมู่บ้านที่มีจำนวนประชากร 384 คน เป็นชาย 204 คน หญิง 180 คน และมีครัวเรือน 77 ครัวเรือน จำนวนผู้กู้ครั้งแรก 47 ราย ปัจจุบันมีสมาชิกทั้งหมด 62 ราย ผู้กู้ 51 ราย กองทุนหมู่บ้านปรังค์เก่าสามารถก่อตั้งขึ้นมาได้เพราะความร่วมมือ ร่วมใจ และความสามัคคี ของสมาชิกในหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติของหมู่บ้านปรังค์เก่า สรุปได้ดังนี้

5.1 สรุปและอภิปรายผล

5.1.1 ผลการดำเนินการ

1. ผลการดำเนินงานระดับหมู่บ้าน

- 1) นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติจากการติดตามในระยะ 7 - 8 เดือนหลังจากสมาชิกในหมู่บ้านบริหารจัดการเงินให้กู้ เมื่อวันที่ 6 กันยายน พ.ศ. 2544 และมีการส่งคืนเงินกู้เงินต้น และดอกเบี้ยภายในวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2545 เมื่อสมาชิกเรียนรู้จากการเป็นสมาชิกกองทุนได้มีตามเข้าใจในเรื่องกองทุนหมู่บ้านยิ่งขึ้น
- 2) เงินกองทุน 1 ล้านบาท สมาชิกกองทุนหมู่บ้านปรังค์เก่าเกือบทั้งหมดที่สามารถนำเงินไปประกอบอาชีพตามที่ขอกู้ และนำเงินส่งคืนกองทุนได้ และได้เริ่มปล่อยกู้แก่สมาชิกรอบใหม่แล้ว
- 3) คณะกรรมการของหมู่บ้านปรังค์เก่ารอบแรก มี 13 คน แต่มีความเข้าใจและปฏิบัติงานอย่างจริงจังเพียง 3-4 คน ส่วนคณะกรรมการในรอบใหม่ มี 14 คน
- 4) กระบวนการคัดเลือกสมาชิกผู้ขอกู้ของกองทุนหมู่บ้านปรังค์เก่า ตั้งเกณฑ์รับสมาชิกคราวๆ ดังนี้ คือ มีอายุ 20 - 60 ปี เป็นคนมีชื่อในหมู่บ้านอย่างน้อย 1 ปี ไม่เล่นการพนัน ไม่ติดสิ่งเสพติด ไม่มีหนี้สินถึงขั้นศาล
- 5) กระบวนการทำบัญชีของหมู่บ้านปรังค์เก่า ผู้จัดทำบัญชีมีความเข้าใจในการจัดทำบัญชีตามแบบของตัวเอง ไม่ถูกต้องตามแบบของกองทุน แต่สามารถจัดทำรายรับรายจ่าย ได้ถูกต้องแต่เมื่อได้รับการอบรมเพิ่มเติมก็ได้ปรับเปลี่ยนการทำบัญชีให้ถูกต้องตามแบบ
- 6) ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการจากการปล่อยเงินกู้และจัดทำการประเมินผู้กู้บางรายจำนวนเงินไม่เพียงพอ บางรายต้องการกู้เพิ่ม โดยที่ยังไม่ครบวาระการ

ปล่อยกู้ ส่วนการนำเงินไปประกอบอาชีพเพาะเห็ดฟางก็ประสบกับปัญหาพ่อค้าคนกลาง มีการแก้ปัญหโดยยกเลิกพ่อค้าคนเก่าแล้วหารายใหม่แทน และจัดตั้งรวมกลุ่มเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน

2. ผลการประเมินด้วยรายบุคคล

1) ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการของผู้กู้ ผู้กู้จะมีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพมานาน เนื่องจากได้รับการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษ และมีการพัฒนาการประกอบอาชีพมาเรื่อยๆ ตามเทคโนโลยีปัจจุบัน ส่วนอาชีพใหม่ที่เกิดขึ้นมีการพัฒนาและเรียนรู้เพิ่มเติม ผู้ประกอบอาชีพสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้ตามความชำนาญที่เกิดขึ้น

2) จำนวนเงินที่ได้จากการกู้กองทุน ผู้กู้เงินจากกองทุนได้รับเงินกู้ครบถูกต้องตามที่ได้อนุมัติจากคณะกรรมการกองทุน

3) การทำกิจการอย่างถูกวิธีของผู้กู้ ผู้กู้นำเงินที่ได้ไปประกอบอาชีพ และมีการรวมตัวเพื่อหารือกันถึงปัญหาต่างๆ และมีการให้คำแนะนำและช่วยเหลือในการประกอบอาชีพจากผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่า

4) ผลกระทบที่เกิดจากการดำเนินงาน ผู้กู้มีรายได้จากการประกอบอาชีพหลักและอาชีพเสริม รวมทั้งยังมีการจ้างงานในหมู่บ้านเพิ่มรายได้ให้สมาชิกในหมู่บ้าน

5.1.2 อภิปรายผล

1. การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านปรังค์เก่า บรรลุทั้ง 8 มิดังนี้

1) กองทุนหมู่บ้านปรังค์เก่าสามารถจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านได้ เพราะความร่วมมือของชาวบ้านปรังค์เก่า

2) เงินกองทุน 1 ล้านบาท สมาชิกนำไป สร้างงาน สร้างรายได้จริง

3) การศึกษาหาข้อบกพร่องที่ทำให้กองทุนหมู่บ้านเกิดปัญหาเพื่อแก้ไข และนำส่วนที่ดีมาดำเนินงาน

4) ใช้กองทุนหมู่บ้านเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน

5) สมาชิกสามารถเรียนรู้การบริหารจัดการกองทุนด้วยตนเอง

6) การสร้างศักยภาพเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม สมาชิกมีการเรียนรู้ พัฒนาอาชีพสู่การพึ่งพาตนเอง

7) ทำให้ทราบตัวชี้วัดของความเข้มแข็งของชุมชนหมู่บ้านปรังค์เก่าหากสมาชิกคนในหมู่บ้านมีความซื่อสัตย์ มีน้ำใจ มีความสามัคคีทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง

8) มีความเข้าใจในเรื่องกองทุนหมู่บ้านปรังค์เก่าสามารถเขียนสารนิพนธ์ได้

2. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ สมาชิกในหมู่บ้านมีการพัฒนาความชำนาญในการประกอบอาชีพ มีการถ่ายทอดความรู้ สามารถสร้างอาชีพ จ้างงาน สร้างรายได้ให้กับคนในครอบครัว และหมู่บ้าน แต่การประกอบอาชีพดังกล่าวต้องใช้เงินทุนในการลงทุนประกอบอาชีพ ต้องมีการกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินอื่นๆ ทำให้ยังคงต้องหาเงินมาชำระหนี้หมุนเวียนให้กับสถาบันการเงินที่กู้ยืมมา ในการดำเนินกิจการมีปัญหาต่างๆ ด้านภัยแล้งส่งผลให้กับผลผลิตได้ไม่เต็มที่ ปัญหาเรื่องพ่อค้าคนกลางให้ราคาสินค้าที่ไม่เป็นธรรม ปัญหาเหล่านี้ทำให้ผลกำไรที่ได้รับจากการเกษตรได้รับน้อยลง ทำให้เงินที่นำมาใช้ในการดำเนินชีวิต และเป็นทุนในการประกอบอาชีพในครั้งต่อไปมีจำนวนน้อยลงไปด้วย

3. การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้ จากการเข้าไปศึกษาปฏิบัติงานภาคสนามในหมู่บ้านปรารค์เก่าสามารถแบ่งกลุ่ม การประกอบอาชีพได้ 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มอาชีพ เลี้ยงสัตว์ กลุ่มอาชีพเกษตรกร กลุ่มอาชีพค้าขาย และกลุ่มอาชีพบริการ ซึ่งแต่ละคนในกลุ่มเมื่อมีปัญหาหรือมีเวลาว่างก็จะมีการมาพูดคุยกันร่วมกันปรึกษาหารือแลกเปลี่ยนตามคิดเห็นในแต่ละอาชีพของตนเอง นอกจากนี้สมาชิกในกลุ่มยังมีการถ่ายทอดความรู้ให้แก่เพื่อสมาชิกและคนรุ่นหลัง เพื่อให้เป็นแนวทางในการประกอบอาชีพต่อไป

4. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย สมาชิกหมู่บ้านปรารค์เก่า มีความรู้จบการศึกษาเพียงชั้น ป.4 แต่เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นทุกคนก็สามารถร่วมมือร่วมแรงกันทำงานมีส่วนแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นที่สุดลงได้ก็เพราะการใช้ประสบการณ์ที่ผ่านมาของตนเอง ในการช่วยตัดสินใจ

5. ผลโดยตรงและผลกระทบต่างๆ คือ

1) ผลโดยตรง จากการกู้เงินของสมาชิกกองทุน ผู้กู้ได้นำเงินไปประกอบอาชีพ สร้างงาน จ้างแรงงาน ทำให้เกิดรายได้

2) ผลกระทบโดยตรง มีการกระตุ้นเศรษฐกิจเนื่องมีการนำเงินมาลงทุนทำให้เงินหมุนเวียนอยู่ในครอบครัว หมู่บ้าน อำเภอ จังหวัด เป็นลำดับจนถึงประเทศ สร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง ในสร้างความชำนาญของการประกอบอาชีพ

3) ผลกระทบทางอ้อม จากที่มีการไปประกอบอาชีพต่างถิ่นก็ทำให้สมาชิกในหมู่บ้านหันกลับมาทำงานภายในท้องถิ่นของตนเอง ทำให้ครอบครัวอยู่กันพร้อมหน้าพร้อมตาเกิดความรักใคร่อบอุ่นกันในครอบครัว ทำให้หมู่บ้านมีความสามัคคีกันยิ่งขึ้น

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาผลการดำเนินงานโครงการกองทุนหมู่บ้านปรารค์เก่าที่ผ่านมา ผู้วิจัย มีข้อเสนอแนะในเรื่องราวต่างๆ ดังนี้

5.2.1 ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้าน

1) ในระเบียบของกองทุนควรมีการแบ่งงานให้คณะกรรมการอย่างชัดเจน เพื่อความเข้าใจในการปฏิบัติงานได้ถูกต้อง เพราะบางที่ผ่านมาคณะกรรมการปฏิบัติงานกัน 3 - 4 คน เท่านั้น จากคณะกรรมการ 13 - 14 คน

2) ในระเบียบควรระบุเกี่ยวกับการอนุโลมในกรณีที่ผู้กู้ไม่สามารถส่งคืนเงินกู้ภายในระยะเวลาที่กำหนดเหตุอันเนื่องมาจากเกิดการเจ็บป่วยกระทันหันจากหัวหน้าครอบครัว เพราะเป็นผู้นำที่สร้างงานได้หลักให้แก่ครอบครัว

5.2.2 ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน

ในการเข้ามาตรวจสอบของเจ้าหน้าที่จากทางหน่วยงานราชการในการตรวจสอบบัญชีเงินฝากสัจจะ เงินฝาก 1 ล้าน บาท บัญชีรายรับ - รายจ่าย การเป็นเจ้าหน้าที่จากเขตอื่น และควรมาตรวจทุกเดือน เพราะการตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่ในพื้นที่จะทำให้การตรวจสอบไม่ได้ข้อมูลจริง จากหมู่บ้านเพราะความรู้สึกละอายใจ เมื่อเจ้าหน้าที่มาตรวจบ่อยก็จะทำให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านปฏิบัติอย่างจริงจัง

5.2.3 ข้อเสนอแนะการนำเงินกู้ไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุน

"พัฒนา" อย่างที่ผู้วิจัยได้กล่าวไปแล้วในหัวข้อปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านลบ ก็คือ นำเงินกู้ไปพัฒนาอาชีพ "พัฒนา" มีความหมายว่า ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงทำให้ดีขึ้นกว่าเดิม ตัวอย่างเช่น การนำเงินกู้จำนวน 20,000 บาท ที่ได้จากการขอกู้ไปลงทุนซื้อวัวมาเลี้ยง ภายในระยะเวลาใน 1 ปี เราไม่สามารถเลี้ยงวัวให้โตทันขายได้ เพราะการเลี้ยงวัวต้องใช้เวลาอย่างต่ำ 2 - 3 ปีในการเลี้ยง เราต้องเลี้ยงวัวเป็นอาชีพหลักอยู่แล้ว หรือมีอาชีพหลักอย่างอื่นอยู่ เช่น อาชีพทำนา ทำไร่ แล้วเลี้ยงวัวเป็นอาชีพเสริม เราจึงจะสามารถมีเงินพอต่อการใช้นี้

5.2.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยต่อไป

เนื่องจากในหมู่บ้านปรังค์เก่าสมาชิกส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางด้านเกษตรมาเป็นเวลานานแล้ว ผู้วิจัยคิดว่าควรมีการแนะนำให้สมาชิกหมู่บ้านมีความรู้ทางด้านการเกษตรอย่างถูกต้องและเหมาะสม เช่น การใช้ปุ๋ยชีวภาพ การรักษาคุณภาพของดิน การป้องกันศัตรูพืชโดยใช้สารเคมีที่ไม่มีสารพิษตกค้าง เพื่อทำให้ผลผลิตทางการเกษตรมีปริมาณที่เพิ่มขึ้น และควรแนะนำอาชีพใหม่ๆ ที่เหมาะสมกับสภาพหมู่บ้านให้กับสมาชิก เช่น การเลี้ยงเป็ด เพื่อนำไข่ไปเปิดมาแปรรูปเป็นไข่เค็ม และการเพาะเห็ดชนิดต่างๆ เพื่อนำเห็ดมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ เพื่อส่งเสริมให้เป็นอาชีพเสริมเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานมาตรฐานการศึกษา. 2545. **ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา.**
ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง. นครราชสีมา : ทัศนทองการพิมพ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานมาตรฐานการศึกษา. 2545. **ชุดวิชาการวิจัยชุมชน. ชุดการเรียนรู้**
ด้วยตนเอง. นนทบุรี : เอส.อาร์.พรินต์ติ้ง แมสโปรดักส์.
- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานมาตรฐานการศึกษา. 2545. **ชุดวิชาสารนิพนธ์. ชุดการเรียนรู้**
ด้วยตนเอง. นนทบุรี : เอส.อาร์.พรินต์ติ้ง แมสโปรดักส์.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2545. **คู่มือการทำบัญชีและ**
รายงานสำหรับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ : สหมิตรพรินต์ติ้ง.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. **คู่มือสำหรับประชาชน**
เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ : โรง
พิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. **ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544**
ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 และแก้ไข
เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2544. สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. 2544. **คู่มือนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการ**
และการประเมินโครงการ. นครราชสีมา : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- มัลลิกา สังข์สนิท. 2544. **รวมบทความทางการประเมินโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ 6. หน้าที่ 221-**
234. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, คณะทำงานเพื่อเพิ่มสัมฤทธิ์ผลการนิเทศงานนักศึกษา. 2545.
คู่มือการจัดเก็บข้อมูล บรร.1-12. นครราชสีมา : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม. 2545. **ชุดวิชาสารนิพนธ์. เอกสาร**
เพิ่มเติมประกอบชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง. นครราชสีมา : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
สุรนารี.